

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

АГЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

ОТЧЕТ

**ЗА ДЕЙНОСТТА НА АГЕНЦИЯТА
ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ
ЗА 2018 ГОДИНА**

ВЪВЕДЕНИЕ:

Дейността на Агенцията за социално подпомагане (АСП) през 2018 г. се осъществи в съответствие с приоритетите, залегнали в Стратегическия план на АСП и насочени към изпълнение на държавната политика по гарантиране правото на адекватна социална закрила за всички български граждани и за всеки гражданин на друга държава, намиращи се на територията на България. В тази връзка, визията на Агенцията за социално подпомагане за 2018 г. бе подобряване адекватността и устойчивостта на системите за социална закрила и социално включване.

Дейностите, осъществявани от Агенцията (чл. 2, ал. 2 от Устройствения правилник), са:

- отпускане на социални помощи и на семейни помощи за деца;
- предоставяне на социални услуги;
- координиране, планиране и развитие на социалните услуги;
- контролиране спазването на утвърдени критерии и стандарти за извършване на социални услуги, предоставяни на лица;
- разрешаване откриване, закриване, промяна на вида и капацитета на специализирани институции и социални услуги в общността, когато са делегирани от държавата дейности;
- регистриране лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане, извършващи социални услуги;
- изготвяне на обобщени годишни отчети и анализи за дейността в областта на социалните помощи и социалните услуги, които представя на министъра на труда и социалната политика;
- изготвяне на проекти на нормативни актове в областта на социалните помощи и социалните услуги;
- други дейности, определени със закон или с акт на Министерския съвет.

ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА
АГЕНЦИЯТА ЗА
СОЦИАЛНО
ПОДПОМАГАНЕ ЗА
2018 ГОДИНА

София 1051,

ул. „Триадица“

№2 телефони:

(02) 811 9 607

(02) 8119 639

горещ телефон:

(02) 935 05 50

Агенцията за социално подпомагане е определена за Управляващ орган (УО) на **Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014-2020 г.**, с решение на Министерски съвет (МС) от 08.09.2014 година. Оперативна програма е одобрена с Решение за изпълнение на Европейската комисия от 05.12.2014 година.

- Програмата допринася за постигане на Националната цел за намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 000 души до 2020 г. в съответствие с целите на стратегия „Европа 2020“. В изпълнение на тази цел, програмата се насочва към лицата, живеещи в най-висока степен на бедност и социална изолация. Програмата се изпълнява на територията на цялата страна. Общият бюджет по Оперативната програма през периода 2014-2020 г. е 123 312 076 евро.

- В рамките на Оперативната програма се реализират четири типа операции:

Операция тип 1: Закупуване на хранителни продукти.

- Операцията се реализира от административна структура на УО, определена със заповед.

Операция тип 2: Предоставяне на индивидуални пакети с хранителни продукти.

- Операцията се реализира чрез процедура за подбор на публичноправна организация или организация с нестопанска цел, регистрирана по реда на ЗЮЛНЦ като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, в съответствие с критериите, посочени в Оперативната програма.

Операция тип 3: Топъл обяд.

- Операцията се реализира чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в която допустими кандидати са общини и райони на общини.

Операция тип 4: Техническа помощ.

Стратегическа цел № 1: Да се създадат условия за гарантиране на адекватна социална закрила и пълноценно социално включване на всички граждани.

Приоритет № 1.1.:

- Създаване на условия за оптимизиране на социалното подпомагане за уязвими групи;
- Повишаване нивото на компетентност на социалните работници във връзка с целенасоченото предоставяне на социални помощи;
- Повишаване качеството на социалните анкети и социалните доклади, отчитащи индивидуалната потребност на нуждаещите се от подкрепа лица;
- Изготвяне на становища и предложения за усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението;
- Мониторинг на отпусканите социални помощи.

Агенцията за социално подпомагане (АСП) има ангажименти по изпълнение на две от програмите за реализиране на политиката в областта на социалната закрила и равните възможности.

През 2018 г. приоритет в областта на социалната закрила беше подобряване на координацията между системата за социално подпомагане и системата за активни програми на пазара на труда. Подпомагаше се социалната реинтеграция на лицата, които получават социални помощи, чрез по-тясното обвързване на социалното подпомагане с трудовата заетост и насърчаване на трудовата активност. Гарантира се социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаване ефективността на програмите и прилагането на диференциран подход.

Програмите, изпълнявани от АСП в съответствие със стратегическите и оперативните цели на политиката в областта на социалната закрила и равните възможности са:

**ПРОГРАМА „ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ
ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА ДИФЕРЕНЦИРАН ПОДХОД“**

През 2018 г. дейностите бяха насочени към постигане на една от целите – подпомагане на хората с най-ниски доходи при прилагане на диференциран подход чрез подобряване на целенасочеността на мерките и оптимизиране на разходите.

Изпълнението на програмата се осъществява от изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане – на национално ниво, директорите на Регионалните дирекции за социално подпомагане – на областно ниво, и директорите на дирекциите „Социално подпомагане“ – на общинско ниво.

Чрез програмата се предоставят:

- помощи, отпускани по реда на Закона за социално подпомагане (ЗСП) и Правилника за неговото прилагане (ППЗСП);

- целеви средства за диагностика и лечение в лечебни заведения за болнична помощ на български граждани, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес;
- целеви помощи за ветерани от войните и военноинвалиди.

Във връзка с изпълнението на дейностите по отпускане на социални и целеви помощи и средства в АСП ежесечно постъпват данни от 147-те дирекции „Социално подпомагане“ (ДСП) чрез 28-те регионалните дирекции за социално подпомагане (РДСП) в страната.

Законът за социално подпомагане регламентира видовете помощи, предназначени да подкрепят нуждаещи се лица и семейства, които живеят под определен защитен доход, за задоволяване на основните им жизнени потребности.

Достъпът до социално подпомагане и размерите на социалните помощи се определят въз основа на Гарантирания минимален доход (ГМД). С Постановление на Министерския съвет (ПМС) № 305 от 19.12.2017 г., обнародвано в Държавен вестник, Брой 102 от 22.12.2017 г., е увеличен размера на гарантирания минимален доход от 65 лв. на 75 лв., считано от 01.01.2018 година.

За периода 01.01.2018 г. – 31.12.2018 г. по реда на ППЗСП с еднократни, целеви и месечни социални помощи в страната са подпомогнати общо **34 518** лица и семейства. През същия отчетен период на 2017 г. с еднократни, целеви и месечни социални помощи, отпуснати по реда на ППЗСП, в страната са подпомогнати общо 40 846 лица и семейства.

Наблюдава се намаление на подпомаганите лица и семейства по ЗСП и ППЗСП с 6 328 случая (около 18%).

През 2018 г. изплатената сума за месечни, целеви и еднократни помощи е **34 634 301** лв., докато през 2017 г. изплатената сума е 35 511 731 лева.

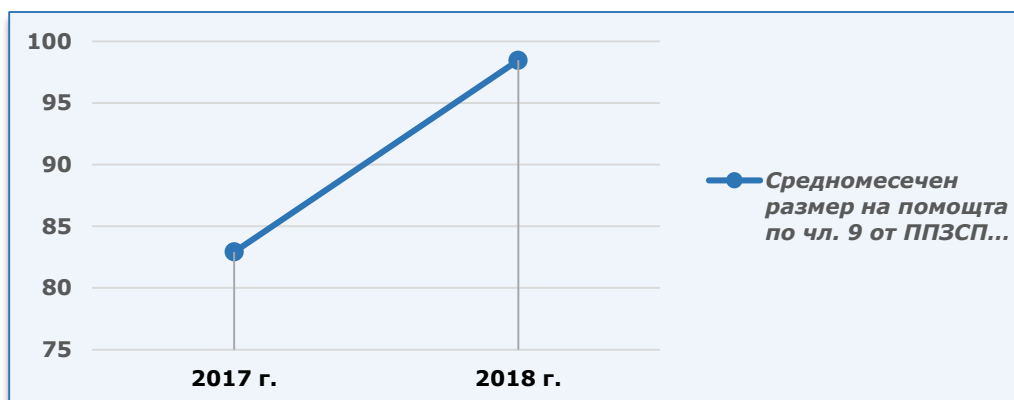
Видовете социални помощи и отчетените данни за тях са, както следва:

1. Месечни помощи по реда на чл. 9 от ППЗСП:

Месечните социални помощи допълват собствените доходи на лицата и семействата до определен диференциран минимален доход и се отпускат след проверка на техния доходен и имуществен статус, възраст, семейно положение и здравословно състояние, учебна и трудова заетост.

С месечни помощи, отпуснати по реда на чл. 9 от ППЗСП през 2018 г. в страната са подпомогнати *средномесечно* **27 408** случая на лица и семейства, а годишния размер на изплатените средства е **32 383 093** лева. За 2017 г. *средномесечно* са били обхванати 33 422 случая. Изплатената сума е била 33 255 390 лева. Данните показват намаление на *средномесечния* брой подпомогнати лица и семейства спрямо същия период на 2017 г. с 6 014 бр. (23%). Една от причините за намаляването на броя на случаите е и добрата координация между системата за социално подпомагане и системата за активни програми на пазара на труда.

Отчита се, обаче, увеличение в *средномесечния* размер на месечната помощ от 83 лв. на 98 лв., като една от причините е увеличеният размер на ГМД от 65 лв. на 75 лв., считано от 01.01.2018 година.

2. Еднократни помощи по реда на чл. чл. 16, 16а и 17 от ППЗСП:

Еднократните помощи са предназначени за:

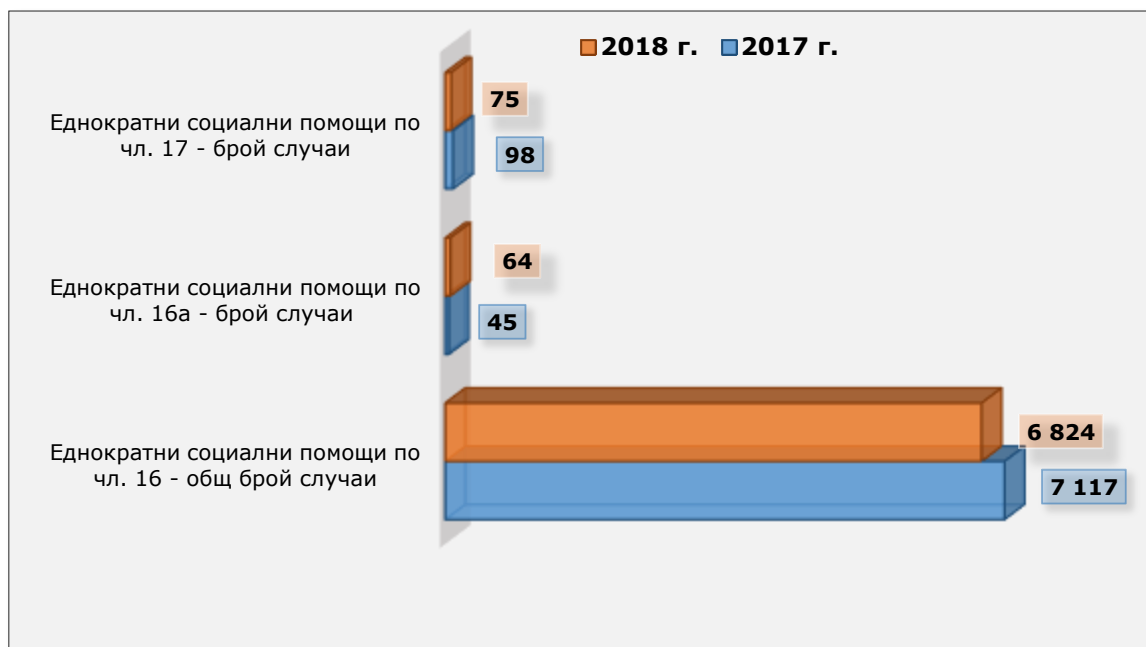
✓ задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности на лицата и семействата и се отпускат веднъж в годината, до петкратния размер на гарантирания минимален доход;

✓ издаване на лична карта – еднократно до размера на гарантирания минимален доход;

✓ лечение в чужбина.

През наблюдавания период на 2018 г. общият брой на отпуснатите еднократни помощи в страната е **6 963** бр., за които са изплатени **2 182 555** лева. За същия отчетен период на 2017 г. 7 260 лица и семейства са получили общо 2 183 523 лева. Сравнителният анализ показва намаление с 297 броя на лицата.

Разпределението по вида на еднократната помощ е, както следва:

3. Целеви помощи по реда на чл. 14 от ППЗСП:

Целевите социални помощи са предназначени за заплащане на наем на общински жилища на самотни родители, самотно живеещи възрастни хора над 70 години и сираци до 25 години, завършили социален учебно-професионален център (СУПЦ).

С направената промяна в чл. 14 от ППЗСП през 2017 г. получаването на помощта от самотни родители с деца в задължителна училищна и предучилищна възраст се обвързва с редовното посещаване на децата в групите за предучилищна подготовка, детските градини или училище. В случай на допуснати отсъствия повече от 3 дни от детето, посещаващо група за предучилищно образование, и 5 учебни часа – от ученика, за които няма уважителни причини месечната помощ не се предоставя.

През отчетния период на 2018 г. *средномесечно* се подпомагат **147** лица, а изплатената сума е **68 653** лева. За същия период на 2017 г., *средномесечно* са подпомогнати 164 лица, а изплатената сума е 72 818 лева.

4. Целеви средства за диагностика и лечение:

В ПМС № 17 от 31.01.2007 г. (обн. в ДВ, бр. 13 от 09.02.2007 г.), са регламентирани условията и реда за заплащане стойността на оказаната болнична медицинска помощ за диагностика и лечение в лечебните заведения на лица, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес. Средствата за заплащане на проведеното болнично лечение се предоставят целево по бюджета на АСП, но се изплащат на болничните заведения чрез Националната здравноосигурителна каса (НЗОК).

През 2017 г. в ПМС № 17/2007 г. бяха направени *изменения*, свързани с промените в ППЗСП – преценката за правото се извършва по настоящ адрес, в т.ч. промени в заявлението-декларация.

По предоставената информация от териториалните поделения на АСП за отчетния период на 2018 г. **5 091** здравнонеосигурени лица отговарят на условията на ПМС № 17/2007 година. Изготвени са положителни социални доклади, които са изпратени на болничните заведения, където са лекувани.

През 2018 г. на лечебните заведения за болнична помощ чрез Националната здравноосигурителна каса са преведени **3 352 985** лв. за **5 470** брой лица.

За същия период на миналата 2017 г. са изплатени 3 245 374 лв. за 5 228 здравнонеосигурени - изготвени са положителни социални доклади.

5. Целеви помощи за ветерани от войните и военноинвалиди:

Условията и редът за предоставяне на целеви средства и помощи на ветераните от войните и военноинвалидите са регламентирани в следните нормативни актове:

□ Закон за ветераните от войните; Правилник за прилагане на Закона за ветераните от войните и Наредба № 3 от 24.08.2012 г. за реда за предписване, отпускане и контрол на лекарствени продукти и дентална помощ на ветераните от войните;

□ Закон за военноинвалидите и военнопострадалите; Правилник за прилагане на Закона за военноинвалидите и военнопострадалите и Наредба № 4 от 19.10.2012 г. за реда за получаване и заплащане на лекарствени продукти на военноинвалидите и военнопострадалите.

За отчетния период на 2018 г. общият *средномесечен* брой на случаите е **3 410**, от които 1 897 военноинвалиди и военнопострадали и 1 513 ветерани от войните. Общият размер на изплатената сума е **1 890 062** лв., в т.ч. 1 476 481 лв. трансфер на средства към НЗОК.

За същия отчетен период на миналата година *средномесечният* брой случаи са 3 541, от които 1 776 военноинвалиди и военнопострадали и 1 765 ветерани от войните. Общият размер на изплатената сума е 2 338 187 лв., в т.ч. 1 852 382 лв. трансфер на средства към НЗОК.

ПРОГРАМА „ОСИГУРЯВАНЕ НА ЦЕЛЕВА СОЦИАЛНА ЗАЩИТА ЗА ОТОПЛЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО С НИСКИ ДОХОДИ“

Целта на програмата е да се предоставят финансови средства, с които хората с ниски доходи да осигурят отоплението си през зимния период.

Условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление на лица и семейства през отоплителния сезон са регламентирани в Наредба № РД 07-5 от 16.05.2008 г. (Наредбата).

В съответствие с нормативно определените условия в Наредбата, право на целева помощ за отопление имат лицата и семействата, чийто *средномесечен* доход за предходните шест месеца преди месеца на подаване на заявление-декларация е по-нисък или равен от диференциран минимален доход за отопление. Тези лица и семейства следва да отговарят и на допълнителни условия, посочени в чл. 10 и чл. 11 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП).

Целевата помощ за отопление се отпуска след преценка на доходното, имущественото, здравословното състояние, възрастта и семейното положение, като размерът на същите се определя ежегодно, съобразно промените в цените на електроенергията за битови потребители. Диференцираният минимален доход за отопление на всяка една от целевите групи е определен в чл. 2, ал. 4 от Наредбата.

За отоплителен сезон 2018/2019 г. заявления-декларации за отпускане на целева помощ за отопление се подаваха в дирекциите „Социално подпомагане“ по настоящ адрес в периода от 01 юли до 31 октомври 2018 година. Съгласно издадена Заповед на министъра на труда и социалната политика № РД01-594 от 18.07.2018 г. месечният размер на целевата помощ за отоплителен сезон 2018/2019 г. беше променен на **74,83** лв. от 73,02 лв. за предходния отоплителен сезон.

Предоставяната целева помощ за отопление е за период от 5 месеца - от 01.11.2018 г. до 31.03.2019 г., като в заявлението-декларация лицата и семействата задължително заявяват вида на ползваното отопление – топлоенергия, електроенергия, твърдо гориво или природен газ.

В края на 2018 г. във връзка с поскъпването в цените на енергоизточниците и с цел компенсиране най-нуждаещите се домакинства е предоставена допълнителна финансова подкрепа възоснова на Решение № 833 от 22.11.2018 г. на Министерския съвет чрез отпускане на *допълнителни* **100** лв. на лицата и семействата, на които е отпусната целева

помощ за отопление за отоплителен сезон 2018/2019 г. по Наредба № РД 07-5 от 2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление.

За настоящия отоплителен сезон 2018/2019 към 31.12.2018 г. са начислени помощи по **209 647** издадени заповеди за отпускане на помощта, а изплатената сума е в размер на **98 898 841** лв., в т. ч еднократната финансова подкрепа в размер на 100 лева.

За отоплителен сезон 2017/2018, към 31.12.2017 г. бяха начислени помощи по 204 635 издадени заповеди за отпускане на помощта, а изплатената сума е 74 323 833 лева.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „АСИСТЕНТИ НА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ“ (НП АХУ)

Агенцията за социално подпомагане в партньорство с Агенцията по заетостта (АЗ), реализира Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“ (НП АХУ), в изпълнение на Националния план за действие по заетостта (НПДЗ), който се приема ежегодно с решение на Министерския съвет. Националната програма осигурява заетост на безработни лица за облекчаване на положението на семействата, в които има човек с трайни увреждания, нуждаещ се от постоянни грижи. Целта е постигане на социална адаптивност в рамките на съществуващата инвалидност.

През 2017 г. със Заповед № РД 01-130 от 17.02.2017 г. на министъра на труда и социалната политика бяха утвърдени **промени** в НП АХУ, свързани с включването на нов вид дейност – „Помощник-възпитател“. Изпълнението на програмата продължи и през 2018 г. след утвърждаването и със Заповед № РД 01-58 от 22.01.2018 г. на министъра на труда и социалната политика.

Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“ се реализира от дирекциите „Социално подпомагане“ чрез изпълнението на:

✓ **Дейност „Личен асистент“**, по която се осигуряваше социална услуга в домашна среда на лица с трайни увреждания с 90 и над 90 на сто трайно намалена работоспособност с определено право на чужда помощ; деца до 18 години с определени от 50 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност с определено право на чужда помощ; лица и деца, изведени от специализирана институция за лица или деца с увреждания.

✓ **Дейност „Помощник-възпитател“**, чрез която се подпомагаше физическото, социалното, емоционалното и интелектуално развитие на деца с определени 90 и над 90 на сто ВСУ или степен на ТНР.

За включване в дейност „Помощник-възпитател“ можеха да кандидатстват безработни лица, подпомагани с месечни помощи по реда на чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане или отговарящи на условията за получаване на този вид помощ и подпомагачи възпитанието на деца с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност, както и безработни, полагащи

грижи за изведени от специализирани институции или резидентен тип услуги деца с увреждания.

Безработните лица могат да бъдат включвани в дейността „Помощник-възпитател“ и да участват в нея, ако отговарят на следните условия: да са членове на семейството или роднини по възходяща или низходяща линия до втора степен, по сребрена линия до втора степен, роднини по сватовство до втора степен или съжителстващи лица по смисъла на § 1, т. 2 от Допълнителната разпоредба на ЗСП или от семейство на роднини и близки на дете с трайно увреждане, настанено в това семейство по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; да живеят в едно и също населено място с това на лицето, за което полагат грижи; да не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст или на професионална пенсия за ранно пенсиониране.

През 2017 г. броят на лицата, включени в НП АХУ е общо 2 167, от които 2 023 лица в дейност „Личен асистент“, в т. ч. 242 лица са наети като лични асистенти на деца, а в дейност „Помощник-възпитател“ наетите лица са 144. През 2018 г. броят на лицата, включени в НП АХУ е общо **2 131**, от които 1 986 лица в дейност „Личен асистент“, в т. ч. 202 лица са наети като лични асистенти на деца, а в дейност „Помощник-възпитател“ наетите лица са **132**.

Броят на наетите лица е в пряка зависимост от средствата, заложи в Националния план за действие по заетостта за 2018 година.

По реда на Закона за здравно осигуряване (ЗЗО):

Съгласно разпоредбата на чл. 40, ал. 3, т. 5 и т. 9 от Закона за здравно осигуряване, за сметка на държавния бюджет чрез дирекции „Социално подпомагане“ се осигуряват гражданите, които отговарят на условията за получаване на месечни социални помощи и целеви помощи за отопление по реда на Закона за социално подпомагане и родителите, осиновителите, съпрузите или един от родителите на майката или бащата, които полагат грижи за лице с увреждане със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ, ако не са осигурени на друго основание.

През 2018 г. здравноосигурявани лица чрез дирекциите „Социално подпомагане“ са, както следва:

- **34 121** *средномесечен* брой лица, подпомагани с месечни социални помощи по ППЗСП;
- **35 687** *средномесечен* брой лица, подпомагани с целеви помощи за отопление;
- **1 307** *средномесечен* брой лица - родителите, осиновителите, съпрузите или един от родителите на майката или бащата, които полагат грижи за лице с увреждане със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ.

Приоритет № 1.2.:

- *Да се създадат условия за ефективно подпомагане на семейства с деца;*
- *Повишаване нивото на познаване на нормативната уредба, свързана с предоставянето на семейните помощи;*
- *Разработване на вътрешни актове, регламентиращи процеса на правомерното отпускане на семейни помощи;*
- *Мониторинг на отпусканите семейни помощи.*

ПРОГРАМА „ПОДПОМАГАНЕ НА СЕМЕЙСТВА С ДЕЦА”

Агенцията за социално подпомагане има ангажименти по изпълнение на една от програмите за реализиране на политиката за социално включване, съществена част от която е предоставянето на финансова и материална подкрепа за семейства с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск.

Важна роля за комплексната подкрепа на децата и семействата има предоставянето на финансова подкрепа по реда на Закона за семейни помощи за деца (ЗСПД) и Правилника за неговото прилагане (ППЗСПД). Основната цел на предоставянето на семейни помощи е отглеждането на децата в семейна среда, като по този начин пряко се защитават едни от основните права на детето, гарантирани от Конвенцията на ООН. С реализиране на Програмата „Подпомагане на семейства с деца” се оказва подкрепа за отглеждането на децата в семейна среда и насърчаване редовното посещение на училище от децата в училищна възраст и на подготвителните групи за задължителна предучилищна подготовка в детските градини или в училищата на децата след навършване на 5-годишна възраст чрез интегриране на семейните помощи с останалите мерки за подкрепа на семейството. Това допринася за предотвратяване нарушаването на правото на детето на достъп до образование и до здравни грижи.

Семейните помощи за деца са еднократни и месечни, предоставят се в пари и/или в натура и имат за цел да подпомогнат отглеждането на децата в семейна среда.

Еднократните семейни помощи са: при бременност; при раждане на дете; при осиновяване на дете; за отглеждане на близнаци; за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение; за ученици, записани в първи клас; за безплатно пътуване веднъж в годината с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки.

Към месечните семейни помощи се отнасят месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година, месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст и месечна помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст.

Със Закона за Държавния бюджет на Република България за 2019 г. (ЗДБРБ-2019) са извършени *изменения и допълнения* в ЗСПД, с които считано от 01.01.2019 г. се въвежда *нов вид* месечна помощи за дете без право на наследствена пенсия от починал родител. От 2019 г. помощта се предоставя, независимо от доходите на семейството, на другия родител, на настойника/попечителя или семействата на роднини и/или близки, при които е настанено дете по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето (ЗЗД), ако не получават помощи по реда на ЗЗД, до навършване на 18-годишна възраст, а ако детето учи – до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст. Ако детето е завършило средното си образование преди навършване на 18-годишна възраст, помощта ще продължи да се предоставя до навършването ѝ.

Без доходен тест се предоставят и месечните помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, както и еднократните помощи при: раждане на дете, при осиновяване на дете, за отглеждане на близнаци, за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение и за безплатно пътуване веднъж в годината с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки.

Еднократните помощи при бременност, еднократната помощ за ученици, записани в първи клас, месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година, както и месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст се предоставят след доходен тест.

Законът регламентира правна възможност месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година и еднократните помощи за ученици, записани в първи клас, да се предоставят и в натура, като за първите две помощи, при всички случаи на непълнолетни родители, това е задължително. По отношение на семействата, които отглеждат деца с трайни увреждания, семействата на роднини, близки или приемни семейства – за децата, настанени по реда на Закона за закрила на детето и децата, които се отглеждат от един жив родител, семейните помощи се предоставят в облекчен режим, независимо от доходите на семейството.

Размерите на семейните помощи и средномесечният доход на член от семейството по реда на чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца са регламентирани със Закона за държавния бюджет на Република България за 2018 г. (ЗДБРБ-2018). *Средномесечният* доход на член от семейството по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца за 2018 г. е в размер на **450** лв.

С § 9 от Преходните и заключителни разпоредби на ЗДБРБ в Закона за семейни помощи за деца е създаден чл. 4а, чрез който се въвежда **различен доходен критерий** за преценка правото на подпомагане с месечни помощи по чл. 2, ал. 3, т. 2 от ЗСПД. Семействата със *средномесечен* доход на член от семейството до 400 лева през 2018 г. получават месечни помощи за отглеждане на дете по реда на чл. 7 от ЗСПД в пълен размер

(чл. 4а, ал. 2, т. 1). За семействата с доход между 400,01 лв. и 500 лв., включително, размерът на помощта е 80 на сто от пълния размер на помощта (чл. 4а, ал. 2, т. 2).

Отчетените показатели за изпълнение на Програма „Подпомагане на семейства с деца“ през 2018 г., съпоставени с 2017 г., са както следва:

1. Еднократна помощ при бременност (отпуска се по реда на чл. 5а от ЗСПД).

Размерът на помощта за 2018 г. не е променян и е в размер на **150** лева.

За 2018 г. с еднократна помощ при бременност са подпомогнати **10 813** бременни жени, за което са изплатени **1 622 550** лева. През 2017 г. за отчетния период помощта е отпусната на 12 219 бременни жени, а изплатената сума е 1 829 712 лева. Отчита се намаление на подпомаганите по това нормативно основание с 1 406 (13%).

2. Еднократни помощи при раждане на дете (отпуска се по реда на чл. 6 от ЗСПД).

Размерите на помощите през 2018 г. са: за първо дете е **250** лв.; за второ дете – **600** лв.; за трето дете – **300** лв., за четвърто и всяко следващо – **200** лева.

За 2018 г. са изплатени **25 423 116** лв. за **64 519** деца, докато през 2017 г. отпуснатите помощи са за 66 050 деца, а изплатената сума е 25 773 605 лева. Отпуснатите помощи за раждане на дете бележат намаление с 1 531 деца или с 2,4 % по-малко отпуснати еднократни помощи, спрямо 2017 година.

3. Еднократна помощ за осиновяване на дете (отпуска се по реда на чл. 6б от ЗСПД).

Размерът за 2018 г. е **250** лева.

Към 31.12.2018 г. са изплатени еднократни помощи за **466** осиновени деца, а изплатената сума за периода е **109 950** лева. През 2017 г. еднократни помощи са изплатени за 460 осиновени деца в размер на 92 500 лева.

4. Еднократна парична помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от ЗСПД.

Размер на помощта – **1 200** лв. за всяко дете-близнак.

За 2018 г. са изплатени парични помощи за **2 075** деца по реда на чл. 6а от ЗСПД в размер на **2 408 603** лева. За 2017 г. са изплатени парични помощи в размер на 2 465 700 лв. за 2 087 деца.

5. Еднократна парична помощ за отглеждане на дете от майка-студентка, учаща в редовна форма на обучение по чл. 8в, ал. 1 от ЗСПД.

Размерът на помощта за 2018 г. е **2 880** лв., като сумата се изплаща на 2 транша по 1 440 лева.

Към 31.12.2018 г. по реда на чл. 8в от ЗСПД са изплатени **951 433** лв., от които **332** бр. случаи за първо плащане и **326** бр. случаи - второ плащане. Докато за 2017 г. бяха изплатени 1 441 474 лв., които се отнасят за: първо плащане – 486 бр. случаи, второ плащане - 443 бр. случаи.

6. Еднократна помощ за ученици, записани в първи клас (отпуска се по реда на чл. 10а от ЗСПД). Размер на помощта за учебната 2018/2019 г. - **250 лева**.

До 31.12.2018 г. са изплатени **8 846 561** лв. за **35 544** деца, записани в първи клас за учебната 2018/2019 година. За същия период на предходната учебна година са изплатени 9 589 627 лв. за 38 489 деца. Отчита се намаление на децата, за които следва да се изплати помощта, спрямо същия период на миналата година - с 2 945 броя (8%).

7. Еднократна помощ за безплатно пътуване веднъж в годината с железопътния и автобусния транспорт в страната на многодетни майки (отпуска се по реда на чл. 8г от ЗСПД).

Към 31.12.2018 г. са подпомогнати **8 521** многодетни майки по реда на чл. 8г от ЗСПД, като за тях са изплатени **437 353** лева. Към същата дата през 2017 г. броят на подпомаганите многодетни майки е 8 897, за които изплатената сума е 471 453 лева. В сравнение с 2017 г. се наблюдава намаление на подпомаганите майки по това нормативно основание с 376 броя.

8. Месечни помощи за отглеждане на дете до една година (отпуска се по реда на чл. 8 от ЗСПД). Размер на помощта – **100 лева**.

От началото на 2018 г. до 31.12.2018 г. с месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на 1 година *средномесечно* са подпомогнати **13 641** майки, като от тях **1 567** *средномесечно* получават помощта си под формата на ваучери. Изплатената сума е **16 412 814** лева. За същия период на 2017 г. с месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на 1 година *средномесечно* са подпомогнати 15 083 майки, като от тях 1 720 *средномесечно* получават помощта си под формата на ваучери, изплатената сума е 16 034 518 лева. Наблюдава се намаление в *средномесечния* брой подпомагани жени, които отглеждат деца до 1 година - с 1 442 броя (10,5%).

9. Месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст (отпуска се по реда на чл. 7 от ЗСПД).

Размерите на помощите са определени в Закона за държавния бюджет, като за 2018 г.: за семейство с едно дете е **40** лв.; за семейство с две деца – **90** лв.; за семейство с три деца – **135** лв.; за семейство с четири деца – **145** лв., като за всяко следващо дете в семейството помощта в семейството расте с **20** лв.

За 2018 г. с месечни помощи за деца *средномесечно* са подпомогнати **392 161** семейства с **608 182** *средномесечен* брой деца, в т.ч. *средномесечно* **2 318** семейства с **2 549** деца са получили помощта си под формата на ваучери. Изплатената сума за периода е **314 139 654** лева.

Месечните помощи по чл. 7 от ЗСПД, изплатени в размер на 80% от пълния размер на помощта за 2018 г. са предоставени на **25 919** *средномесечен* брой семейства за **35 308** *средномесечен* брой деца.

Към 31.12.2017 г. с месечна помощ за деца *средномесечно* са подпомогнати 402 481 семейства с 625 060 *средномесечен* брой деца, в т.ч. *средномесечно* 2 542 семейства с 2 830 деца са получили помощта си под формата на ваучери. Изплатената сума за периода е 309 317 415 лева.

При направения сравнителен анализ между двата отчетни периода е видно, че *средномесечният* брой на семействата, които получават месечни помощи за деца до завършване на средно образование по чл. 7 от ЗСПД за 2018 г. е намалял с 10 320 семейства (около 3%), в сравнение с 2017 г., а децата са с 16 878 *средномесечно* по-малко (около 3%).

10. Месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане по реда на чл. 8д от ЗСПД.

Месечната помощ, отпускана по реда на чл. 8д от ЗСПД от началото на 2018 г. към 31.12.2018 г., е за *средномесечно* **26 623** деца. Изплатената сума е **170 816 806** лева. За същия период на 2017 г. месечната добавка по реда на чл. 8д от ЗСПД е отпускана *средномесечно* за 26 266 деца; изплатени - 161 500 024 лева. Отчетено е увеличение в *средномесечния* брой на подпомаганите деца с 357 деца.

11. Средства, изплатени за помощи в натура по ЗСПД.

За периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. са изплатени средства в размер **1 284 610** лв. на семейства с деца, получили помощи по ЗСПД под формата на ваучери.

Представители на Главна дирекция „Социално подпомагане“ (Централна администрация на АСП), са **участвали** в заседанията на различни междуведомствени работни групи, провеждани във връзка с промени в нормативната уредба, изготвяне на национални планове и стратегии, дейности по интеграция на бежанците, затворниците, превенция на престъпността, дискриминация, либерализация на електроенергийния пазар, във връзка с обмен на информация с Агенцията по заетостта, както и обмен на информация между Министерство на образованието и науката и Агенция за социално подпомагане.

Представител на Агенцията е командирован в Държавна агенция „Електронно управление“ във връзка с изпълнение на приоритети на правителството на Р България,

свързани с оптимизиране на процесите по административното обслужване и въвеждане на електронното управление.

Изготвени и предоставени на териториалните поделения в страната са 3 указателни писма по Наредба № РД-07-05/2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление, 16 указателни писма по Закона за социално подпомагане и правилника за неговото прилагане, 16 указателни писма по Закона за семейни помощи за деца и правилника за неговото прилагане и 1 указателно писмо по Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“. Изразени са 18 становища за включване в Националната програма по изключение.

Изготвени са 4 становища до МТСП във връзка с изменения и допълнения в Наредба № РД 07-5 от 16.05.2008 г, Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, Закона за семейни помощи за деца и правилника за неговото прилагане.

Подготвени са 7 материала за средствата за масова информация, 4 за Пресцентъра на МТСП, както и 2 информации за Пресцентъра на АСП. Представители на отдел „Социални и семейни помощи“ (ССП) са участвали в общо 6 телевизионни и радиопредавания.

Приоритет № 1.3.:

- *Деинституционализация на грижата за деца;*
- *Осигуряване на достъп до социални услуги в общността за деца и семейства.*

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА, ПРЕДОСТАВЯНИ В ОБЩНОСТТА

Съществена роля за подкрепа на децата и семействата, както и за реализиране на процеса на деинституционализация имат социалните услуги, предоставяни в общността и от резидентен тип, които са алтернатива на институционалната грижа за деца.

Към 31.12.2018 г. общият брой на децата и семействата, които ползват социални услуги в общността, включително и от резидентен тип, е **14 832**. През отчетната 2018 г. са **открити 23 нови социални услуги за деца**, в това число 3 социални услуги от резидентен тип, с общ капацитет **507 места**, от които:

- 11 Центрове за обществена подкрепа (ЦОП), с общ капацитет 290 места – в общините Генерал Тошево, Кресна, Тутракан, Оряхово, Нови пазар, Шумен, Симитли, Монтана, Столична, Варна и Никопол;
- 4 Дневни центрове за деца и/или младежи с увреждания (ДЦДМУ), с общ капацитет 96 места в общините Столична (2), Сливница, Смолян;
- 3 Центрове за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) за деца, с общ капацитет 69 места в общините Симитли, Лесичово и Балчик;
- 1 Звено „Майка и бебе“(ЗМБ) с капацитет 6 места в община Разград;
- 1 Център за работа с деца на улицата (ЦРДУ) с капацитет 20 места в Столична община;

- 1 Преходно жилище (ПЖ) за деца с капацитет 8 места в община Долна баня;
- 2 Центъра за настаняване от семеен тип за деца без увреждания (ЦНСТДБУ) с общ капацитет 18 места в общините Долна баня и Столична.

В периода 01.01 - 31.12.2018 г. е **увеличен капацитетът** на **19** социални услуги за деца – в общността и от резидентен тип, с общо **171** места, както следва:

- ДЦДУ – гр. Рудозем, от 25 на 30 места, считано от 01.02.2018 г.;
- ЦОП – гр. Лом от 50 на 60 места, считано от 01.02.2018 г.;
- ЦОП-Кюстендил от 30 на 40 места, считано от 01.02.2018 г.;
- ЦОП – гр. Берковица от 30 на 50 места, считано от 01.02.2018 г.;
- ЦОП – гр. Якоруда от 20 на 40 места, считано от 01.02.2018 г.;
- ЦОП – гр. Ихтиман от 30 на 40 места, считано от 01.04.2018 г.;
- ЦОП-гр. Търговище от 66 на 70 места, считано от 01.03.2018 г.;
- ЦОП – Дряново от 15 на 25 места, считано от 01.05.2018 г.;
- ЦОП – гр. Велинград от 36 на 40 места, считано от 01.03.2018 г.;
- ЦОП – гр. Червен бряг от 20 на 30 места, считано от 01.06.2018 г.;
- ЦОП – гр. Велико Търново от 25 на 30 места, считано от 01.06.2018 г.;
- ЦОП – гр. Девин от 20 на 30 места, считано от 01.08.2018 г.;
- ЦОП – гр. Своге от 30 на 40 места, считано от 01.09.2018 г.;
- ЦОП – гр. Нови пазар от 20 на 30 места, считано от 01.10.2018 г.;
- ЦСРИ – гр. Варна от 25 на 35 места, считано от 01.02.2018 г.;
- ЦСРИ – гр. Варна от 50 на 60 места, считано от 01.06.2018 г.;
- ЦРДУ – гр. София от 15 на 25 места, считано от 01.08.2018 г.;
- ПЖ – гр. Пловдив от 6 на 8 места, считано от 01.09.2018 г.;
- ЦНСТДМУ – гр. Гоце Делчев от 14 на 15 места, считано от 01.09.2018 година.

Намален е капацитетът на **5** социални услуги в общността - с общо **23** места, както следва:

- ПЖ – с. Асеновец, общ. Нова Загора от 10 на 8 места, считано от 01.01.2018 г.;
- ПЖ – с. Бързица, общ. Провадия от 14 на 8 места, считано от 01.05.2018 г.;
- ЦНСТДБУ – София от 15 на 10 места, считано от 01.08.2018 г.;
- ЦНСТДБУ – София от 15 на 10 места, считано от 01.08.2018 г.;
- ЦНСТДБУ – с. Лесичово от 15 на 10 места, считано от 01.09.2018 година.

Променен е вида на **2** социални услуги за деца в общността, както следва:

- ДЦДУ с капацитет 30 места - в ДЦДМУ – гр. Ямбол, считано от 01.01.2018 г.;
- ДЦДВХУ с капацитет 48 места в ДЦДУ – гр. Шумен, с капацитет 36 места, считано от 08.10.2018 г. и в ДЦПЛУ – гр. Шумен с капацитет 12 места, считано от 08.10.2018 година.

През отчетната година, с **промените** в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане по отношение на социалната услуга в общността *Дневен център* са направени изменения в **33** заповеди за социалната услуга, в посока *промяна в частта*

наименование/целева група – от Дневен център за деца с увреждания в Дневен център за деца и младежи с увреждания; от Дневен център за деца и възрастни хора с увреждания в Дневен център за деца и младежи с увреждания; от Дневен център за деца с увреждания в Дневен център за деца и/или младежи с тежки множествени увреждания; от Дневен център за деца с увреждания – седмична грижа в Дневен център за деца и младежи с увреждания – седмична грижа. Промяна е извършена в общините: Хасково, Столична, Гоце Делчев, Видин, Враца, Брацигово, Сандански, Монтана, Кирково, Разград, Ракитово, Белово, Пловдив, Стара Загора, Банско, Разлог, Перник, Варна, Шумен, Рудозем, Червен бряг, Габрово, Ловеч, Златоград, Свиленград и Златица.

С **промените** в ППЗСП, относно социалната услуга в общността *Център за социална рехабилитация и интеграция* са направени изменения в **2** заповеди за услугата в частта наименование/целева група: от ЦСРИ за деца в ЦСРИ за деца и младежи, община Пловдив и от ЦСРИ за деца в ЦСРИ, община Благоевград.

Направени са и **изменения** в **103** заповеди, в посока промяна в частта наименование/целева група - от Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания (ЦНСТДМБУ) в Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания (ЦНСТДБУ). Промяната е извършена в ЦНСТ на територията на цялата страна. Изменения, отнасящи се до Центровете за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания са извършени в **5** заповеди за социалната услуга в общините Ямбол, Карлово, Търговище, Харманли, Нови пазар.

Със Заповед на изпълнителния директор на АСП е **променено** местоположението на социалните услуги, предоставяни в общността, както следва:

- ЦОП – гр. Варна от ул. „Ген. Колев“ № 90 на ул. „Петко Стайнов“ № 7, считано от 01.07.2018 г.;
- ЦСРИ – гр. Варна от ул. „Сава“ № 2 на ж.к. „Чайка“ до блок 27, считано от 01.07.2018 г.;
- ДЦДУ – гр. Свищов от ул. „Княз Борис Първи“ № 36 на адрес гр. Свищов, ул. „33ти Свищовски полк“ № 67, считано от 01.09.2018 г.;
- ЦОП – гр. Стралджа от ул. „Г. Станчев“ № 2а на ул. „Хемус“ № 67, считано от 01.11.2018 г.;
- ЦОП – гр. Лясковец от ул. „Младост“ № 2 на ул. „Н. Козлев“ № 76, считано от 01.11.2018 г.;
- КЦ – София, считано от 01.12.2018 г. до 01.12.2020 година.

През 2018 г. са **закрити 3** социални услуги в общността, включително от резидентен тип:

- ЦНСТДМУ – гр. Монтана с капацитет 14 места, считано от 22.03.2018 г. Дейността е продължена в ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост;

□ ДЦДВХУ с капацитет 48 места в гр. Смолян, считано от 01.06.2018 г. Дейността на услугата е продължена от ДЦДМУ – гр. Смолян с капацитет 36 места, считано от 01.06.2018 г. и от ДЦПЛУ – гр. Смолян с капацитет 12 места, считано от 01.06.2018 г.;

□ ЦНСТДБУ – гр. Смолян с капацитет 12 места, считано от 01.07.2018 година.

Към 31.12.2018 г. на територията на страната **функционират 620 социални услуги за деца**, с общ капацитет **14 052 места**, както следва:

- **135 Центъра за обществена подкрепа**, с общ капацитет **5 378** места;
- **20 Центъра за работа с деца на улицата**, с общ капацитет **389** места;
- **18 Кризисни центъра за деца**, с общ капацитет **196** места;
- **13 Звена „Майка и бебе“**, с общ капацитет **85** места;
- **145 Центъра за настаняване от семеен тип за деца без увреждания**, с общ капацитет **1 753** места;
- **110 Центъра за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания**, с общ капацитет **1 479** места;
- **7 Центъра за настаняване от семеен тип за деца с увреждания** с общ капацитет **93** места;
- **8 Центъра за настаняване от семеен тип за деца/младежи с потребност от постоянни медицински грижи**, с общ капацитет **64** места;
- **84 Дневни центъра за деца и/или младежи с увреждания; деца и младежи с тежки множествени увреждания**, с общ капацитет **2 403** места;
- **3 Дневни центъра за деца с увреждания; деца с тежки множествени увреждания**, с общ капацитет **92** места;
- **6 Дневни центъра за деца и младежи с увреждания със седмична грижа**, с общ капацитет **133** места;
- **1 Дневен център за деца и пълнолетни лица с увреждания**, с капацитет **50** места;
- **18 Преходни жилища за деца**, с общ капацитет **140** места;
- **52 Центъра за социална рехабилитация и интеграция за деца/младежи**, с общ капацитет **1 797** места.

РЕФОРМА В ОБЛАСТТА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ГРИЖА ЗА ДЕЦА

Осъществяването на цялостната реформа в системата на грижа за децата и семействата стартира с приемането на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“ и Плана за действие за нейното изпълнение. В изпълнение на заложените мерки и дейности е предвидено да бъдат закрити всички 129 специализирани институции за деца (функциониращи през 2010 г.). Във визията са изведени необходимите социални услуги (резидентни и съпътстващи услуги), които да функционират на територията на всяка област, като услуги за подкрепа и превенция на

изоставянето; услуги за закрила на деца, жертва на насилие (трафик); заместваща семейна грижа; специализирана резидентна грижа за малък брой деца, за които семейната грижа е невъзможна. Съгласно Националната стратегия процесът на деинституционализация на грижата за деца обхваща период от **15 години**.

През месец октомври 2016 г. беше приет **Актуализиран план за действие** към Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в РБългария“, в който са заложиени **шест основни групи мерки**, които ще бъдат стратегическата цел, при изпълнение на продължаващите действия в деинституционализация на грижата за деца **до 2025** година. Мерките са насочени към осигуряване на социални и интегрирани услуги за ранна интервенция и превенция в семейна среда; грижа в семейна среда за деца в риск, които не се отглеждат от биологичните си родители и поетапно закриване на домовете за медико-социални грижи за деца; мерки за осигуряване на социални услуги и подкрепа в общността за децата, настанени в домовете за деца, лишени от родителска грижа и децата от тези домове, напускащи системата за грижа; за осигуряване на социални, здравни и интегрирани здравно-социални услуги за децата с увреждания; за повишаване на ефективността на системата за гарантиране на правата на децата, както и мерки за изграждане на необходимата инфраструктура за услуги за деца.

През 2018 г. Агенцията за социално подпомагане продължи да изпълнява мерки и дейности в унисон с провежданата реформа, с цел предотвратяване на настаняванията на деца и младежи в специализирани институции и създаване на нови възможности за подкрепа в общността, чрез развиване мрежа на социалните услуги за деца и семейства. Настаняването на деца в специализирани институции се предприема като крайна мярка, която се прилага за конкретен период от време и след като са изчерпани всички други възможности, спазвайки принципите по отношение проучване на потребностите, индивидуален подход и гарантиране правата и интересите на всяко дете.

През м. март 2018 г. е **преустановено настаняването** на деца в Домовете за деца, лишени от родителска грижа в общините Гоце Делчев, Петрич, Варна, Дупница, Пловдив, Исперих и Стара Загора, в изпълнение на мерките, заложиени в Актуализирания план, а през м. май – настаняването на деца до 3 годишна възраст без увреждания в Домовете за медико-социални грижи за деца. Спряно е настаняването и в 4 Центрове за настаняване от семеен тип за деца без увреждания, на основание проверки, извършени от Инспектората на АСП и ДАЗД, както и в 2 Центъра за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания, временно със срок до 31.12.2018 година.

В контекста на изпълнение на Актуализирания план, от 1 септември 2018 г. АСП изпълнява проект BG05M9OP001-2.012 „Продължаваща подкрепа за деинституционализация на децата и младежите“, чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г. (ОП РЧР). Дейностите, заложиени в процедурата, имат комплексен характер по отношение продължаващия процес на

деинституционализация. Изпълнението на заложените дейности ще допринесе за осигуряване качествена алтернативна грижа на децата и младежите, настанени в Домовете за деца лишени от родителска грижа (ДДЛРГ) и Домовете за медико-социални грижи за деца (ДМСГД). Планираната индивидуална оценка на потребностите на всяко едно дете, настанено в ДДЛРГ и ДМСГД, както и актуализиране оценката на потребностите на децата с увреждания, настанени в Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) и техните родители, ще позволи да бъде подкрепен процеса по премахване на институционалния модел на грижа, насочена към децата и младежите, както и подготовката за създаването и предоставянето на новите услуги в семейна среда и в общността.

Специализираните институции за деца, които функционират на територията на страната към 31.12.2018 г. са **27** броя, вкл. Домовете за медико-социални грижи за деца (ДМСГД):

- **13 Дома за деца, лишени от родителска грижа (ДДЛРГ) от 7 до 18/20-годишна възраст**, с капацитет **347** места;
- **14 Дома за медико-социални грижи за деца (ДМСГД)**, които институционално се управляват от Министерство на здравеопазването.

Намаляването на капацитета на специализираните институции за деца, както и прекратяване на настаняването в тях, предхожда тяхното закриване. През 2018 г. е **намален капацитетът** на **2** Дома за деца лишени от родителска грижа с общо **20** места.

Закритите през 2018 г. специализирани институции са: **7 ДДЛРГ** и **2 ДМСГД**:

- ДДЛРГ - гр. Стражица, с капацитет 10 места, считано от 01.01.2018;
- ДДЛРГ - гр. Благоевград, с капацитет 15 места, считано от 01.01.2018 г.;
- ДДЛРГ - гр. Велики Преслав, с капацитет 9 места, считано от 01.01.2018 г.;
- ДДЛРГ - гр. Долна баня, с капацитет 40 места, считано от 01.06.2018 г.;
- ДДЛРГ - с. Разлив, общ. Правец, с капацитет 32 места, считано от 01.09.2018 г.;
- ДДЛРГ - с. Тотлебен, общ. Пордим, с капацитет 19 места, считано от 01.09.2018 г.;
- ДДЛРГ - с. Асеновец, общ. Нова Загора, с капацитет 7 места, считано от 01.11.2018 г.
- ДМСГД - гр. Враца, считано от 16.07.2018 г.;
- ДМСГД - гр. Силистра, считано от 03.12.2018 година.

ДИНАМИКА НА ОСЪЩЕСТВЯВАНИТЕ ДЕЙНОСТИ ПО ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО И СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА

През 2018 г. отделите „Закрила на детето“ (ОЗД) в страната са работили по **34 201 постъпили сигнали за деца в риск**. Анализът на данните показва, че сигналите постъпват от: деца, родители, граждани, други институции, както и от Националната телефонна линия за деца 116 111. През 2017 г. общият брой на постъпилите сигнали за деца в риск е 33 361.

❖ **Случаи на превенция на изоставянето**

Новите случаи, по които е открита работа от началото на календарната година до 31.12.2018 г., са общо **2 703**. Успешно приключилите случаи по превенция на изоставянето през 2018 г. са **1 773**. За 2017 г. са отворени 3 186 нови случая по превенция на изоставянето. Успешно приключилите случаи по превенция на изоставянето са 2 185.

❖ **Случаи по реинтеграция**

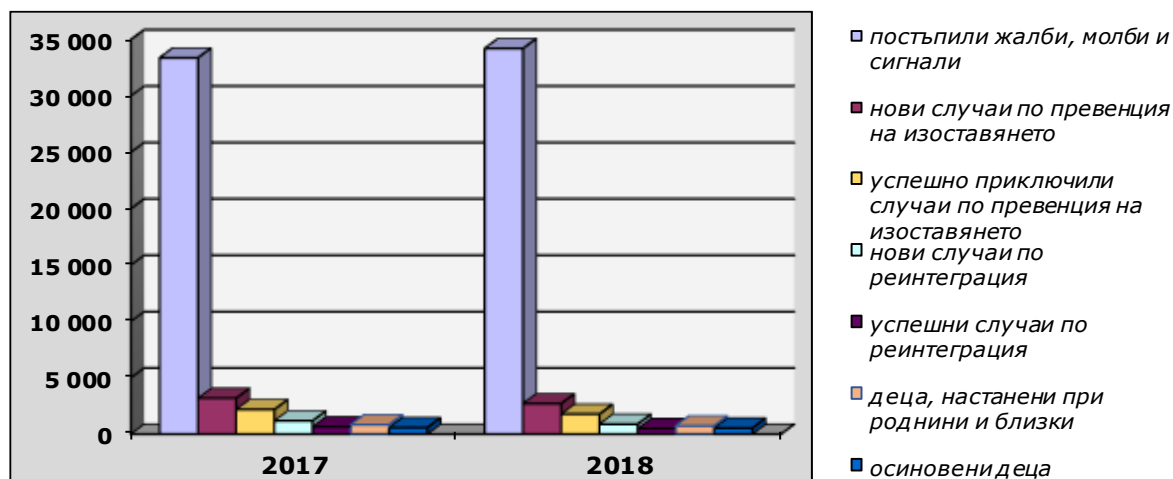
Новите случаи, по които е открита работа от началото на календарната година до 31.12.2018 г., са общо **882**. Успешно приключилите случаи по реинтеграция през 2018 г. са **495**. Новите случаи по реинтеграция, открити през 2017 г. са 1 173. Броят на успешно приключилите случаи по реинтеграция е 644.

По-голямата част от случаите по превенция и реинтеграция в биологичното семейство са успешно реализиран процес. За неуспешните случаи причините са комплексни: занижен родителски капацитет; многодетно семейство; липса на образование; нисък социален статус; нежелание да бъдат изпълнявани родителските функции и отговорности; липса на готовност за съдействие и сътрудничество с институциите; други. Служителите от ОЗД полагат целенасочени усилия в работата си по превенция на изоставянето и реинтеграция на деца, оказват социално-психологическа и финансова подкрепа на родителите и членовете на разширеното семейство.

❖ **Деца, настанени в семейство на роднини или близки**

През 2018 г. в семейство на роднини или близки са настанени **731** деца. Общият брой на децата, пребиваващи в семейството на роднини или близки към 31.12.2018 г. е **4 852**.

През 2017 г. в семействата на родини и близки са били настанени 838 деца, към 31.12.2017 г., общият брой на децата пребиваващи в семействата на родини и близки е 5 273. Полагат се усилия и се търсят ефективни методи за отглеждане на детето от биологичните родители, чрез предоставяне на финансова подкрепа, насочване към социални услуги, съдействие и подкрепа в семейна среда; партньорство на социалните работници от ОЗД с доставчици на социални услуги и институции, ангажирани с дейности по закрила на детето.

❖ **Осиновяване:**

Предвид, че осиновяването е една от основните алтернативи за осигуряване на постоянна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, усилията на АСП и териториалните ѝ поделения са насочени към предоставяне на комплексна подкрепа, съобразно специфичните потребности на децата. ОЗД към ДСП работи с кандидат-осиновители като приема техните заявления, извършва проучване, насочва за обучение и дава мотивирано предложение за вписването им в Регистъра на кандидат-осиновители. При допускане на осиновяване на дете, ДСП извършва наблюдение на детето за срок от две години от датата на осиновяването. При необходимост, семейството и детето могат да бъдат насочени и към подходящи социални услуги за оказване на подкрепа и консултиране по въпроси, свързани с отглеждането или възпитанието на детето, осигуряване на негови специфични потребности. Насочването и ползването на социални услуги може да се осъществява не само в следосиновителния период на наблюдение, но и след това при изразена необходимост и/или заявено желание от семейството. Във всеки етап от осиновителната процедура, свързан с подготовка, кандидатстване, оценка, обучение, процедура по осиновяване, следосиновително наблюдение и др., семействата и децата получават подкрепа от различни специалисти.

Броят **на кандидат-осиновителите, вписани в регистъра** – общо за страната към 31.12.2018 г., е **1 521**. Броят **на децата**, вписани в регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване към 31.12.2018 г. е **1 919** (от тях 968 здрави и 951 с увреждане).

Общият брой на **национално осиновените деца**, с влязло в сила съдебно решение, през 2018 г. е **539**. През 2017 г. са осиновени 578 деца с местоживееене в страната.

В Наредба № РД-07-7/05.10.2010 г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистрите за пълно осиновяване има раздел *„Специални мерки за осиновяване на дете със здравословен проблем, специални нужди или на възраст над седем години“*. С него се дава възможност да се предприемат необходимите действия спрямо деца, за които в 6-месечния срок от вписването им в регистъра за деца, Съветът по осиновяване (към всяко РДСП), не е определил подходящ осиновяващ или никой от определените, не по-малко от трима осиновяващи, не е подал молба за осиновяване на конкретното дете, или когато въпреки положените усилия не е възможно да бъде определен подходящ осиновяващ за детето.

През 2018 г. в рамките на работна група, сформирана от председателя на ДАЗД, с активното участие на експерти от АСП, ДАЗД, Министерство на труда и социалната политика, Столична община, акредитирани организации за посредничество при международно осиновяване и представители на неправителствени организации бяха разработени *Методически насоки за подготовка на дете за осиновяване*. Целта на Методическите насоки е да се даде една обща рамка за подкрепа на специалистите, които осъществяват директната работа с децата, в посока защита най-добрия интерес на детето, на неговите права и

интереси. Специалистите подготвят детето за предстоящата промяна в живота му, отчитайки индивидуалните му потребности, наличие на заболяване, продължителна институционализация и други.

Със Заповед на министъра на труда и социалната политика от януари 2018 г. беше създадена работна група, със задача за актуализиране на програмата за осиновяващи при условията на пълно осиновяване. В резултат на дейността на работната група програмата е изготвена и е предоставена на доставчиците на социални услуги в общините, на РДСП и на ДСП. Новите акценти в нея са, че обучението на кандидат-осиновителите се осъществява в рамките на минимум 50 часа. За семействата, които са осиновили дете и предстои последващо осиновяване, е предвидено обучение на теми по избор с идентифицирана необходимост от надграждане. Предвидено е обучение, свързано с оказването на социална подкрепа при допуснато пълно осиновяване на детето; оказване на подкрепа на осиновителите и детето в следосиновителното наблюдение. Разширени са темите, свързани с отглеждане на дете с увреждане или с хронично заболяване; децата, преживели насилие.

❖ Приемна грижа:

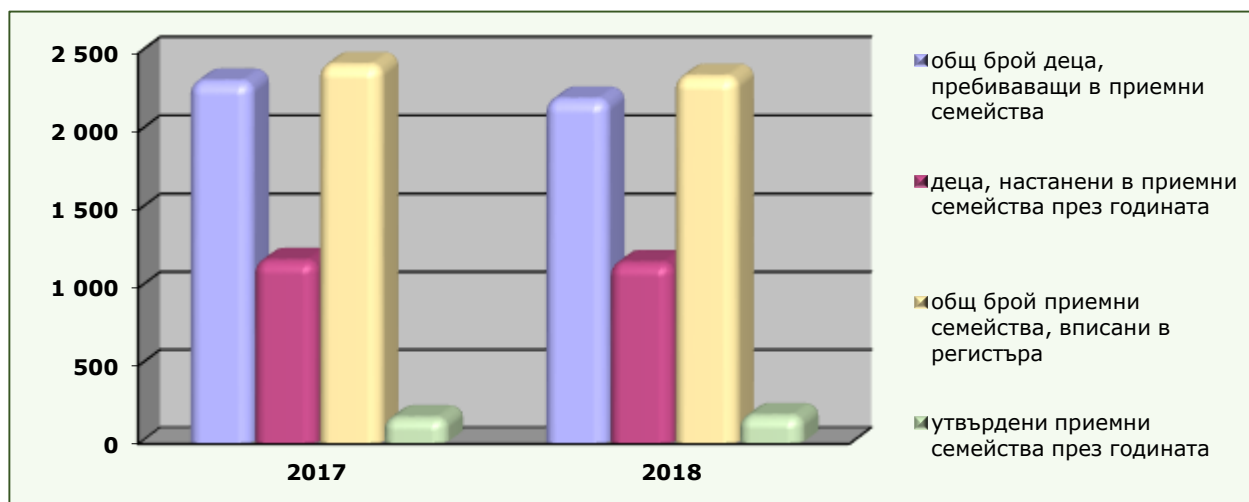
Приемната грижа е от изключително значение за децата в риск, поради което в резултат от съвместните усилия на държавни институции, местната власт в качеството им на доставчици и неправителствения сектор се отбелязва тенденция на напредък в развитието на приемната грижа в цялата страна, което дава възможност все повече деца да се отглеждат в среда близка до семейната. С приоритет се настаняват деца от 0 до 3 г.; деца със специални потребности; деца, за които в хода на оценката на потребности е направен извод, че е подходящо да бъде настанено в приемно семейство. Приемната грижа цели да осигури временна грижа за деца в риск, като целта е децата да бъдат отглеждани в условията на сигурна, подкрепяща и стимулираща семейна среда. Целите на приемната грижа като социална услуга и мярка за закрила са: да осигури за определен период от време сигурна и безопасна семейна среда за дете в риск, която да допринесе за неговото пълноценно развитие; превенция на институционализацията и осигуряване на подкрепа за биологичните родители в кризисни ситуации; подготовка на деца за реинтеграция в биологичното им семейство или осиновяване.

Приемната грижа е част от процеса на деинституционализация в България и се съчетава с услуги и подкрепа към семействата и децата.

Общият брой на децата, настанени в приемни семейства и пребиваващи в семействата към 31.12.2018 г. е **2 205**, от които 7 са настанени в доброволни приемни семейства и 2 198 в професионални приемни семейства. През 2018 г. **новите случаи** на деца, настанени в приемни семейства са **1 162**. Общият брой на децата, настанени в приемни семейства и пребиваващи в семействата към 31.12.2017 г. е **2 320**, от които 7 са настанени в доброволни приемни семейства и 2 313 в професионални приемни семейства. През 2017 г. новите случаи на деца, настанени в приемни семейства са 1 179.

Към 31.12.2018 г. в Регистъра на утвърдените приемни семейства са вписани **2 351** семейства (от които 20 доброволни и 2 331 професионални). От 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. са утвърдени **179 нови** приемни семейства (от които 2 са доброволни и 177 професионални).

През 2017 г. са утвърдени са утвърдени 165 нови приемни семейства (от които 2 са доброволни и 163 професионални). Към 31.12.2017 г. в Регистъра на утвърдените приемни семейства са вписани 2 426 семейства (от които 22 доброволни и 2 404 професионални).

С цел оптимизиране работата на отделите „Закрила на детето“ по случаи на **деца, които извършват просия и деца на улицата**, през 2012 г. от АСП е изпратено указателно писмо (№ 9103/40/03.09.2012 г., в допълнение на писма с № 9100-182/26.07.2006 г., № 9100-38/29.01.2007 г. и № 9100-205/05.08.2010 г.), за организиране процеса за извършване на *регулярни обходи* в териториалния обхват на всяка дирекция „Социално подпомагане“, с цел идентифициране на деца на улицата и деца, извършващи просия. В гр. София е създаден Отдел „Мобилна работа с деца в риск“, който функционира към ДСП-Оборище и е с 24-часов режим на работа.

По данни на териториалните структури на АСП, обобщената информация за периода 01.01.2018 г. - 31.12.2018 г. в страната са проведени общо **4 232** акции за установяване на просеци деца. По регистрираните случаи на деца, извършващи просия са предприети мерки за закрила.

Случаите на **деца, жертви на трафик**, активно се наблюдават от ОЗД за период от една година, с цел оказване на необходимата подкрепа и предотвратяване на ново въвлечение на децата в трафик, както и предотвратяване на възможността други деца от семейството да бъдат въвлечени в този процес. По преценка на социалния работник периодът на наблюдение може да се удължи, в зависимост от спецификата на конкретния случай.

Децата жертва на трафик са деца в риск и спрямо тях се предприема мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето, с цел осигуряване правото на детето да живее в сигурна и защитена среда, предотвратяване на последиците от трафикирането и

възможността от повторно въвличане в трафик. За всеки случай на дете, жертва на трафик се инициира социално проучване. Важен момент в работата на социалните работници е адекватната оценка на потребностите на детето, жертва на трафик или непридружено дете, както и оценката на риска и мерките за безопасност, които се предприемат спрямо него.

В АСП се администрират данни за наблюдаваните случаи на деца, жертва на трафик, съгласно Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на непридружени деца и деца, жертви на трафик, завръщащи се от чужбина. Случаите на деца, жертви на трафик, активно се наблюдават от ОЗД за период от една година. По преценка на социалния работник периодът на наблюдение може да се удължи, в зависимост от спецификата на конкретния случай. През 2018 г. са репатрирани **20** деца.

През 2018 г. за наблюдаваните от ОЗД деца, жертви на трафик в АСП е налична следната информация:

- първо тримесечие на 2018 г. - наблюдавани са **12** деца;
- второ тримесечие на 2018 г. – наблюдаваните деца са **10**;
- трето тримесечие на 2018 г. - наблюдавани са **11** деца;
- четвърто тримесечие на 2018 г. – наблюдаваните деца са **11**.

С Постановление № 100 от 08.06.2018 г. бе **създаден и въведен Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (Механизма)**.

Целта на Механизма е да се подобри междуинституционалното взаимодействие чрез определяне на функциите и задълженията на всички отговорни страни, за постигане на по-пълнен обхват и включване в системата на образованието на децата и учениците, които не са обхванати в образователната система, за които има риск от отпадане от училище и детска градина или са напуснали преждевременно образователната система.

В изпълнение на Механизма бяха създадени и вече функционират *екипи за съвместна работа на институциите* за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, т. нар. *екипи за обхват*. Според въведените от Механизма правила екипите за обхват се създават за всяко населено място с училище, като за населените места с повече от едно училище, по преценка на началника на регионалното управление на образованието (РУО), може да се създаде повече от един екип. Според статистиката, която АСП поддържа, позовавайки се на ежемесечно подаваните от регионалните дирекции за социално подпомагане данни, броя на сформираните екипи към 31.12.2018 г. на територията на страната е **1 120**, а броя на служителите от дирекциите „Социално подпомагане“, включени в екипите за същия период е **1 122**.

Основна роля на Механизма е да регулира взаимодействието на институциите по прилагането на комплекс от мерки за обхващане и включване в образователната система и предотвратяване на ранно отпадане на децата в риск; по прилагането на процедурата за

отпускане на семейни и други помощи в натура спрямо индивидуалните потребности на децата и учениците, както и подобряване на координацията при налагане на санкции спрямо родителите, настойниците/попечителите или лицата, които полагат грижи за детето, при неизпълнение на задълженията им по Закона за закрила на детето и Закона за предучилищното и училищното образование. Механизмът цели да организира регулярен обмен на информация между ангажираните институции и координиране на техните съвместни действия за налагане на съответни санкции по реда на Закона за закрила на детето и на Закона за предучилищното и училищното образование на родители, чиито деца в задължителна предучилищна и училищна възраст не посещават училище; да въведе взаимодействие на институциите за проследяване при пътуване и миграция на упражняването на правото на децата на задължително образование; да осигури обмен на информация и контрол по издадените здравни бележки за извиняване на отсъствия по уважителни причини на децата и учениците; както и други дейности за обхващане и включване в образователната система и за предотвратяване на ранно отпадане на децата и учениците, които предполагат взаимодействие на институциите.

В контекста на изпълнение на Механизма, съгласно ежемесечно обобщаваната от АСП информация за цялата страна, към 31.12.2018 г.:

✚ Броят на случаите на деца, за които са констатирани рискове по смисъла на Закона за закрила на детето, в контекста на осъществените обходи е **447** за страната, за които са предприети съответните действия за последващо проучване и оценка. От тях, 79 деца са насочени от ОЗД/ДСП към ползване на консултативни социални услуги (например, Център за обществена подкрепа, Център за социална рехабилитация и интеграция и др.).

✚ Към 31.12.2018 г., броя на санкциите, предприети спрямо родители, съгласно административно-наказателните разпоредби на Закона за закрила на детето са **10**.

ПРОГРАМА „ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО ЧРЕЗ ПРЕХОД ОТ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ГРИЖИ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИ ГРИЖИ В СЕМЕЙНА СРЕДА”

Целта на Програмата е оказване на финансова подкрепа на семействата и е в съответствие и изпълнение на принципите за закрила - отглеждане на децата в семейна среда. Финансовата подкрепа е част от работата по превенция на изоставянето, реинтеграция, настаняване на деца в семейства на роднини или близки, настаняване в приемни семейства.

Изплатената сума за помощи по закрила на детето за 2018 г. е в размер на **7 528 794** лв. за **3 359** средномесечен брой случаи и **1 341 156** лв. за заплати и осигурителни вноски на **138** средномесечен брой професионални приемни родители към доставчик ДСП.

Данните, които се отнасят за децата, настанени в приемни семейства и за самите приемни родители отразяват финансовата подкрепа, осигурена с бюджетни средства (от доставчик на социалната услуга дирекция „Социално подпомагане“). Не са включени

изплатените средства за помощи и добавки за деца (средномесечен брой случаи) и/или за заплати и осигурителни вноски на средномесечен брой професионални приемни родители, за които доставчик на социалната услуга „приемна грижа“ са общините партньори на АСП по проект „Приеми ме 2015“ (в изпълнение от 01.12.2015 г. към момента).

**Проект „ПРИЕМИ МЕ 2015“ по ОП РЧР 2014-2020 г. –
процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ
BG05M9OP001-2.003 „Приеми ме 2015“**

Проект „Приеми ме 2015“ се изпълнява от прекия бенефициент – АСП. Стартира на 01.12.2015 г., а социалната услуга „приемна грижа“ - от 01.01.2016 г., в партньорство с 82 общини; след 01.11.2016 г. се включиха нови общини, като към края на 2018 г. те са общо **156** от 28-те области на страната. Дейностите по проекта са насочени към усъвършенстване и разширяване обхвата на услугата „приемна грижа“ и съдържа иновативен елемент по отношение на подкрепата в посока развитие на „специализирана приемна грижа“, както и с мерките, насочени към повишаване на качеството на приемната грижа чрез осъществяване на мониторинг.

Цялостният обхват по предоставянето на социалната услуга „приемна грижа“ във всеки регион се осъществява от **областен екип по приемна грижа** (ОЕПГ). Утвърдената продължителност на проекта беше до 31 март 2018 г. (28 месеца), а стойността на безвъзмездната финансова помощ - 51 600 000 лева. С Решение № 6 от Девето редовно заседание на Комитета за наблюдение на ОП РЧР на 21.11.2017 г. бяха одобрени предложените промени и **общата продължителност** на проекта вече е 61 месеца - **до 31.12.2020 г.**, а стойността на безвъзмездната финансова помощ - **136 404 000 лева**.

Целта на проекта е да се усъвършенства модела на предоставяне на социалната услуга „приемна грижа“ и разшири обхвата ѝ в страната, както и по отношение на целевите групи.

С оглед гарантиране постигане на целите, към проекта е сформиран **Консултативен експертен съвет** (КЕС), в който са включени представители на МТСП, ДАЗД, АСП, НСОББ и 3 НПО (УНИЦЕФ България, Национална мрежа за децата и Национална асоциация по приемна грижа). В изпълнение на заложените в проекта преки ангажименти на КЕС, през годината се проведеха три заседания (през януари, април и септември).

През 2018 г. бяха постигнати следните резултати:

❖ Утвърди се практиката за **целово планиране на развитието на приемната грижа по места**. Регионалните дирекции за социално подпомагане, съвместно с областните екипи по приемна грижа (28 ОЕПГ), осъществяват периодичен преглед на актуалното състояние на регистъра на утвърдените приемни семейства, с акцент незаетите приемни семейства, както и на децата - потенциални потребители на услугата. Един от ангажиментите на всяка Комисия по приемна грижа, формирана към РДСП, е да обсъжда и планира развитието на приемната грижа в съответния регион.

- ❖ През отчетната година се извърши **преглед** на Плана за развитие на приемната грижа в страната (2017-2018 г.), с цел анализ на изпълнението му, в т.ч. резултати от осигуряване на планираните профили приемни семейства. Съобразно резултатите се очертаха предстоящите действия/мерки по места до края на 2018 година. Проектът наблюдава цялостното развитие на приемната грижа в страната.
- ❖ По сключените от областните градове (в т.ч. Ботевград) договори с НПО или физическо лице (за периода 2018 г. – 2020 г.), се проведеха планираните за отчетната година: **специализирани обучения** на ОЕПГ, както и **групова и индивидуална супервизия** на членовете на екипите, **професионална индивидуална супервизия на приемни семейства** с доставчик община.
- ❖ По одобрена от КЕС **Програма за продължаващо обучение на членовете на Комисиите по приемна грижа** (специално разработена от експертен екип за нуждите на проекта с подкрепата на УНИЦЕФ – България, на база опита на водещи доставчици на приемна грижа), през 2018 г. стартира обучение по области с участници: членовете на Комисията по приемна грижа към РДСП, началниците на отдели „Закрила на детето“ от областта и началника на ОЕПГ. Такива обучения ще се организират ежегодно до края на проекта.
- ❖ **Подобрено е взаимодействието** между партньорите в процеса на предоставяне на услугата „приемна грижа“ чрез провеждане на целеви срещи и указания за целесъобразното му осъществяване.
- ❖ През 2018 г. се проведеха **3 тематични информационни работни срещи по проекта** (м. април – в Хисаря, м. октомври – в Кюстендил, м. ноември – в Плевен). Съответните форуми бяха с участието на: членове на екипите за управление и за предоставяне на услугата на местно ниво; от РДСП - експерти по закрила на детето; от ДСП – началници и социални работници, отдели „Закрила на детето“.
- ❖ От началото на 2018 г. **се мониторира ефективността** от работата на областните екипи за приемна грижа – обобщен документ на база попълнен от началниците на ОЕПГ въпросник „Обратна връзка“ (всяко тримесечие). С Обратната връзка всеки началник дава своята професионална преценка за резултатите от работата на екипа през отчетния период, в т.ч. удовлетвореност.
- ❖ Осъществен е **мониторинг** на провеждането на допълнително/поддържащо обучение (специализирано/надграждащо обучение), групова супервизия и организиране на групи за подкрепа на приемните семейства с настанени деца от страна **на ОЕПГ** (за общините, обслужвани от съответния екип) - по области за броя на **приемни семейства, включени в подкрепящи услуги** (по вид; теми на обученията), в периода от 01 януари до 31 октомври 2018 г., вкл.
- ❖ Социалната услуга по проект „Приеми ме 2015“ стартира на 01.01.2016 г. за **1 489 деца**. През отчетната **2018 г.** са **новонастанени** общо **1 075 деца** или **средномесечно 89,58**. От

общия брой, т.нар. нови деца, през 2018 г. **15,7%** са били в социална услуга от резидентен тип или в специализирана институция, а **84,28%** идват от общността (биологичното семейство, семейство на роднини или близки, както и случаите на пренастаняване в същото или в друго приемно семейство със заповед на териториалната ДСП). Към 31.12.2018 г. **1 969** деца са обгрижвани от **1 627** приемни семейства с местоживеене в общините партньори.

❖ От началото на проекта: за периода на Етап 1 (01.01 – 31.10.2016 г.), **средномесечно децата с увреждане** под приемна грижа в 82 общини партньори са били **114**; а за 26-те месеца по Етап 2 (ноември-декември 2016 г.; 2017 г. и 2018 г. – с увеличения брой общини партньори) – **средномесечно 176**.

❖ През отчетната година за общо **1 152 деца** е издадена заповед за **прекратяване** на социалната услуга „приемна грижа“. Общият преглед на *средномесечните* стойности за 2018 г. по показателя „място, където отива детето след прекратяване на настаняването му в ПС“ показва, че най-много са случаите на осиновените деца (**50,87%**), следвани в низходящ ред от: реинтегрираните (**20,92%**), пренастанените в същото или в друго ПС (**15,54%**); насочените към СУ от резидентен тип (**5,03%**) или към специализирана институция - ДМСГД, ДДЛРГ (**0,69%**); след ПС - настанени в семейство на роднини или близки (**3,39%**); прекратени настанявания, поради навършване на пълнолетие (**2,25%**); други (**1,31%**).

❖ От началото на 2018 г. ежесечно се наблюдава и анализира **продължителността на престоя** на децата в социалната услуга „приемна грижа“ в ПС с доставчик община (от първата заповед за прилагане на марка за закрила – настаняване в ПС).

❖ **Броят на децата**, потребители на социалната услуга с доставчик община през **36-те месеца на услугата** (01.01.2016-31.12.2018), е **4 597** (с натрупване). А броят на **приемните семейства**, предоставяли социалната услуга „приемна грижа“ с доставчик община през посочените три години е **2 468** (с натрупване).

❖ Към края на 2018 г. в проекта са включени **156** общини партньори, в които са регистрирани **2 167 приемни семейства** - ПС (в т.ч. 7 доброволни). Те са над **92%** от общия брой ПС в страната, вписани в регистрите на 28-те области (останалите са към доставчик ДСП).

❖ През 2018 г. в общините са подадени общо **189 заявления** от кандидати за приемни родители - почти 16 бр./месечно. Областните екипи за приемна грижа, в сътрудничество с териториалните дирекции „Социално подпомагане“, имат отговорност за набиране на кандидати за приемни семейства и организиране на информационни срещи за съответната област/община, което **се планира** съвместно с РДСП, **съобразно идентифицираните потребности от развиване на приемната грижа в областта, в т.ч. за конкретни общини**. Съгласно актуализираните количествените стойности в Плана за развитие на социалната услуга „приемна грижа“ (за 2017/2018 г), в съответните области/общини периодично са организирани работни срещи, на които е обсъждано набирането и

утвърждаването на допълнителен брой приемни семейства, съобразно идентифицираната потребност за конкретен профил деца.

❖ Едновременно са предприети действия и за **промяна на профила** на утвърдени приемни семейства, както и **заличаване** при установени обективни обстоятелства за това. От приемните семейства с местоживеене в общините партньори, през 2018 г. вписаните в Регистъра **нови приемни семейства** са **157** (в т.ч. 1 доброволно), а **заличените** – **193** (в т.ч. 3 доброволни). АСП наблюдава причините за заличаванията в тримесечен порядък и най-голям процент (над 60%), са „по лични причини“, съгласно подадено заявление от съответното приемно семейство. А останалите са поради причини, посочени в предложението за заличаване в доклада на доставчика на приемната грижа при годишния преглед на съответното ПС (например: промяна на обстоятелствата, при които ПС е утвърдено; по отношение на мотивацията и готовност за сътрудничество, в т.ч. наличие на съпротиви при осиновяване на настаненото дете; занижено качество на услугата, в т.ч. negliжиране на детето; неразбиране същността на услугата или нарушаване на договорените клаузи по рамково споразумение/договор и други).

❖ Изпълнението на индикаторите по проекта се осъществява чрез двустепенна система за мониторинг – **месечно наблюдение** на постигнатите резултати, **в т.ч. изготвяне на анализи (12 бр.); периодичен мониторинг чрез посещение на място** за преглед на постигнатото и методическа помощ по организацията и управлението на проектните дейности на областно ниво.

❖ **Ежемесечно** се извършва **текущ мониторинг на качеството** на предоставяната услуга по подробната информация, предоставяна в националния екип за всяко дете, настанено в приемно семейство. Координаторите по предоставянето на услугата извършват **и периодичен мониторинг на място** – в областния град и/или в конкретна община доставчик.

❖ В периода февруари – ноември 2018 г. са осъществени **посещения на място** от ръководителя и/или членове на Националния екип (в т.ч. периодичен мониторинг, работа по конкретни казуси, междуинституционални срещи), в: Благоевград (2 пъти), Плевен, Стара Загора, Видин, Пазарджик, Кърджали, Върбица (обл. Шумен), Добрич, Кюстендил, Шумен, Панагюрище, Враца, Пловдив и Хасково.

❖ Националният екип и общините информират обществеността за изпълнението на проектните дейности на национално и местно ниво, в т.ч. се публикуват съобщения и/или кратки информации в местните медии и на сайта на съответната администрация. Извършва се методическа помощ и консултиране на областните екипи за управление на проекта относно специфични дейности по публичност и информираност.

❖ Утвърдена практика е изготвянето на ежемесечен бюлетин с публикации по проекта на базата на всекидневен мониторинг на над 600 информационни източника (медия-

мониторинг); разпространението на бюлетина е до 156-те общини партньори и членовете на КЕС.

❖ От началото на 2018 г. бяха **актуализирани сумите** за полагащите се месечни възнаграждения на професионалните приемни родители и средствата за издръжка на дете в ПС, във връзка с промените на минималната работна заплата и на гарантирания минимален доход.

❖ През 2018 г. са усвоени 27 171 231,49 лв., като изплатената сума на общините партньори е в размер на **26 963 535,20** лева. През отчетната година Управляващият орган е верифицирал 26 639 741,70 лева.

❖ От началото на проекта към края на 2018 г. в Управляващия орган са внесени общо шестнадесет междинни искания за плащане (за извършените разходи в периода от 01.12.2015 г. до 30.11.2018 г., вкл.), като общо верифицираната сума е в размер на **64 917154,58 лева**.

Приоритет № 1.4.:

- *Да се създадат условия за повишаване качеството на социалните услуги в специализираните институции и социалните услуги в общността и осигуряване достъпност на социалните услуги;*
- *Създаване на условия за повишаване качеството на социалните услуги в специализираните институции и социалните услуги в общността и осигуряване достъпност на социалните услуги.*
- *Разширяване мрежата на социални услуги;*
- *Създаване на условия за добра междуинституционална координация и повишаване нивото на компетентност на специалистите, ангажирани със социалните услуги;*
- *Предприемане на мерки за актуализиране стандартите за социалните услуги;*
- *Разработване на вътрешни актове, подпомагащи дейностите по предоставянето на социалните услуги;*
- *Разширяване достъпа до качествени социални услуги в общността;*
- *Създаване на условия за разширяване достъпа до социалната услуга „Личен асистент“ по НП АХУ;*
- *Реформиране на специализираните институции;*
- *Мониторинг и анализ на състоянието на социалните услуги.*

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА, ДЕЛЕГИРАНИ ОТ ДЪРЖАВАТА ДЕЙНОСТИ

Към 31.12.2018 г. на територията на страната функционират **695 социални услуги за пълнолетни лица**, като държавно делегирана дейност.

През 2018 г. са издадени **заповеди** за откриване на **нови 19 социални услуги** в общността, в т. ч. и от резидентен тип, с общ капацитет **422 места**, в т.ч.:

- **Социални услуги от резидентен тип – 5 бр., с общ капацитет 55 места**

- **4 Центъра за настаняване от семеен тип (ЦНСТ)**, с общ капацитет **45** места, в т. ч.: **1** ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост, с капацитет 8 места; **3** ЦНСТ за пълнолетни с деменция, с общ капацитет 37 места;
- **1 Кризисен център**, с общ капацитет **10** места.

- **Социални услуги в общността - 14 бр., с общ капацитет 367 места:**

- **5 Дневни центъра за пълнолетни лица с увреждания (ДЦПЛУ)**, с капацитет **117** места;
- **9 Центъра за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ)**, с общ капацитет **250** места.

Издадени са заповеди за **увеличаване на капацитета** на **11** социални услуги в общността, в т. ч. и от резидентен тип, с общо **81** места, както следва:

- **5 Центъра за социална рехабилитация и интеграция**, с **60** места;
- **1 Дневен център за пълнолетни лица с увреждания (ДЦПЛУ)**, с **5** места;
- **1 ЦНСТ за пълнолетни лица с психични разстройства**, с **4** места;
- **1 ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост**, с **1** място;
- **1 ЦНСТ за пълнолетни лица с физически увреждания**, с **5** места;
- **1 Защитено жилище за лица с умствена изостаналост (ЗЖЛУИ)**, с **2** места;
- **1 Кризисен център**, с **4** места.

Издадени са заповеди за **намаляване на капацитета** на **26** социални услуги, с общо **143** места, както следва:

- **5 Наблюдавани жилища (НЖ)**, с **14** места;
- **6 Защитени жилища за лица с умствена изостаналост (ЗЖЛУИ)**, с **12** места;
- **1 Защитено жилище за лица с психични разстройства (ЗЖЛПР)**, с **2** места;
- **1 Дом за пълнолетни лица с деменция (ДПЛД)**, с **5** места;
- **1 Дом за пълнолетни лица с физически увреждания (ДПЛФУ)**, с **9** места;
- **1 Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ДПЛУИ)**, с **1** място;
- **2 Дома за стари хора (ДСХ)**, с **21** места;
- **3 Дневни центъра за стари хора (ДЦСХ)**, с **28** места;
- **5 Дневни центъра за пълнолетни лица с увреждания (ДЦПЛУ)**, в т. ч. и **1 ДЦПЛУ - седмична грижа**, с **46** места;
- **1 Център за временно настаняване (ЦВН)**, с **5** места.

Издадени са заповеди за **закриване** на **3** социални услуги в общността, в т. ч. и от резидентен тип, с общ капацитет **135** места, както следва:

- **1 Дневен център за стари хора**, с капацитет **10** места;
- **2 Социално учебно-професионални центъра (СУПЦ)**, с общ капацитет **125** места.

През 2018 г. са издадени **общо 419 бр. заповеди**, от които:

- **116 бр.** - за откриване, закриване, промяна на адреса, капацитета или вида на социалните услуги, делегирани от държавата дейности за пълнолетни лица;

- **17 бр.** – за отказ за откриване и промяна на капацитета на социалните услуги, делегирани от държавата дейности за пълнолетни лица;
- **15 бр.** – за преустановяване на настаняването в социални услуги;
- **16 бр.** – за промяна вида на социални услуги;
- **255 бр.** – за промяна наименованието на социални услуги.

Осъществяването на цялостната реформа в системата на грижа за пълнолетните лица стартира с приемането на Националната стратегия за дългосрочна грижа (НСДГ) през 2014 г., която установи концептуалната рамка за изграждането и развитието на ефективна съвременна система от социални и интегрирани услуги за дългосрочна грижа и се постави специален акцент върху деинституционализацията на грижата за хората с увреждания и възрастните хора.

През 2018 г. с Решение № 28 от 19.01.2018 г. Министерският съвет прие План за действие за периода 2018-2021 г. за изпълнение на НСДГ. Планът е в съответствие с визията, приоритетите и целите на Стратегията и обхваща мерките за първия етап от изпълнението на процеса на деинституционализация на пълнолетните лица. В Плана са включени и дейности за оценка на потребностите и изследване на желанията на всички пълнолетни лица, които ползват услуги в специализирани институции, с цел планиране на втория етап от процеса на деинституционализация на грижата за лицата с увреждания и възрастните хора, който трябва да бъде завършен до 2034 година. Най-сериозният фокус в Плана е поставен върху спешното осигуряване на качествени условия за живот на лицата с умствена изостаналост и с психични разстройства, които в момента са настанени в специализираните институции с недобри условия и недобро качество на грижата. Една от основните цели на Плана е ограничаването на мрежата от специализирани институции и на достъпа до тях, извеждане от специализирани институции на хора с увреждания и закриване на десет специализирани институции за хора с увреждания (с умствена изостаналост и с психични разстройства), които са с най-неприемливи условия за живот.

В изпълнение на Плана за действие за периода 2018-2021 г. - в изпълнение на НСДГ, на 22.02.2018 г. Междуведомствена група на високо ниво за управление и координация на процеса на деинституционализация на грижата за възрастните хора и хората с увреждания, определена със Заповед № Р-22/08.02.2018 г. на министър-председателя на Република България, прие предложение за закриване на **10** специализирани институции за пълнолетни лица с психични разстройства и умствена изостаналост, както и *Картата на услугите за подкрепа в общността* и *Картата на резидентните услуги* по Плана за действие. В тази връзка през м. март 2018 г. са издадени **12** заповеди на изпълнителния директор на АСП за преустановяване на настаняването в социални услуги за пълнолетни лица с психични разстройства и умствена изостаналост, предвидени в Плана за закриване/намаляване на капацитета.

Съгласно Плана в Картите са определени:

→ общините, в които ще бъдат създадени 100 нови социални услуги чрез финансиране по Оперативна програма „Региони в растеж“ (ОПРР) 2014-2020 г. и по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. (ОП РЧР);

→ индикативната стойност на дейностите за изграждане /ремонт/обзавеждане/оборудване за отделните видове социални услуги, които ще бъдат създадени чрез финансиране по ОПРР 2014-2020 година.

Картата на резидентните услуги включва 68 социални услуги за 1 020 потребители, а *Картата на услугите за подкрепа в общността* включва 32 нови социални услуги за минимум 1 120 потребители.

През 2018 г. са постъпили **3 084** преписки, свързани с предоставянето на социални услуги за стари хора и пълнолетни лица с увреждания. Изготвени са **914** писма до организации и граждани.

През отчетната 2018 г. сужители от отдел „Социални услуги за пълнолетни лица“ са участвали в **25** заседанията на различни междуведомствени работни групи, **20** работни срещи, **4** кръгли маси, **3** бр. семинари и обучения, **3** конференции, **6** бр. форуми, дискусии и приемни, **5** бр. комисии и конкурси, **2** бр. посещения в социални услуги. Визираните събития са провеждани във връзка с промени в нормативната уредба, изготвяне и изпълнение на национални планове и стратегии, дейности, свързани с организацията и предоставянето на социални услуги за пълнолетни лица, взаимодействие със заинтересовани институции, които има отношение към цялостното функциониране на социалните услуги.

Указания и методически ръководства по предоставянето на социални услуги

С цел уеднаквяване на практиката по предоставяне на социални услуги за пълнолетни лица и подобряване на организацията на работа, са изготвени **7 бр. указателни писма** до териториалните структури и доставчици на социални услуги, делегирани от държавата дейности:

✓ С Постановление № 246/02.11.2018 г., ДВ бр. 89 от 07.11.2017 г. Министерски съвет прие изменения и допълнения в Правилник за прилагане на Закона за социално подпомагане. В тази връзка е изготвено *Методическо указание за уеднаквяване на практиката при прилагане на Закона за социално подпомагане и правилника за прилагането му*. Разработени са *формуляри* за работа, свързани с ползването на социални услуги от пълнолетни лица, които са утвърдени от изпълнителния директор на АСП;

✓ Преустановяване на настаняването на потребители в социални услуги, които предстои да бъдат закрити;

✓ Предприемане на действия от страна на дирекциите „Социално подпомагане“ във връзка с издадените заповеди от изпълнителния директор на АСП за преустановяване настаняването в социални услуги;

- ✓ Промяна на наименованията на социалните услуги – държавно делегирана дейност, в съответствие с разпоредбите на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП);
- ✓ Дейности, които се реализират в Дневен център за пълнолетни лица с увреждания във връзка с прилагането на промените в ППЗСП;
- ✓ Прилагане на Вътрешните правила за организация на документооборота в АСП;
- ✓ Решение № 776 от 30.10.2018 г. за изменение и допълнение на Решение № 277 на МС за приемане на стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели през 2019 година.

Становища, касаещи функционирането на социалните услуги

По всички постъпили предложения от Регионални дирекции социално подпомагане са изготвени становища до изпълнителния директор на АСП за разкриване/закриване/намаляване/увеличаване капацитета на социални услуги или за преустановяване на настаняването. По изготвените заповеди, които се обжалват пред министъра на труда и социалната политика, са изготвени становища.

Изразени са **105** експертни **становища**, от които **95** за откриване, закриване, промяна на вида, наименованието, местоположението и капацитета на социални услуги държавно делегирана дейност и **10** други становища, както следва:

- ✓ Становище до министъра на труда и социалната политика, относно жалба от Фондация „Сийдър“ срещу заповед на изпълнителния директор на АСП;
- ✓ Становище, относно възможността за удължаване престоя в ЦНСТДМБУ на младежи, които са навършили 20-годишна възраст;
- ✓ Становище, относно изпълнение на пилотен проект за провеждане на амбулаторно лечение на пациенти с туберкулоза и туберкулоза с мултилекарствена резистентност (MDR-TV);
- ✓ Становище по искане от Български Хелзинкски комитет за извършване на посещения в специализирани институции, засегнати в публикувания доклад на Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото и унижително отнасяне или наказание (КПИ), изготвен след визитата им в България в периода 25.09.2017 г. – 06.10.2017 г.;
- ✓ Становище до Административен съд – София, по повод жалба от фондация „Сийдър“;
- ✓ Становище по предложение за промени за актуализиране на процесите по предоставяне на административни услуги за гражданите и бизнеса, изготвени по проект „Трансформация на модела на административното обслужване“;
- ✓ 2 бр. становища по проект на Закон за личната помощ;
- ✓ Становище, относно проучване на потребностите от приложни специалисти в областта на социалните дейности в здравеопазването от Медицински колеж – Плевен;

✓ Становище до зам.-министър за съгласуване на местоположението на услугите, за разкриването на които общината ще кандидатства по Процедура BG16RFOP001-5.002 „Подкрепа за деинституционализация на социалните услуги за възрастни и хора с увреждания“, финансирана по ОПРР 2014-2020 година.

Във връзка с процедурите на подбор на проектните предложения за изграждане или предоставяне на социални услуги, финансирани чрез Фонд „Социална закрила“ (ФСЗ) и Проект „Красива България“, са изразени **67 становища**, от които **44 за** ФСЗ, **18** по Проект „Красива България, **4** по ОП „Региони в растеж“ и **1** по ОП „Развитие на селските райони“.

РЕГИСТЪР НА ДОСТАВЧИЦИТЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

Служителите от отдел „Социални услуги за пълнолетни лица“ регистрират лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане, поддържат в актуалност базата данни в Интегрираната информационна система на АСП (ИИС) за доставчиците на социални услуги и актуализират информацията на интернет страницата на АСП, свързана с регистъра.

Към 31.12.2018 г. в регистъра на доставчиците на социални услуги са **вписани и активни 896 доставчици** с издадени **1856 удостоверения** за различни видове социални услуги.

През отчетния период са обработени постъпилите в АСП общо **487 заявления** от физически лица, регистрирани по Търговския закон и юридически лица, от които 252 за вписване в регистъра, 86 за промяна в обстоятелствата, 149 за заличаване на регистрация.

На 268 физически и юридически лица са издадени **374 удостоверения** за предоставяне на социални услуги, от които: 284 за нови социални услуги и 90 преиздадени удостоверения, поради промяна в обстоятелствата. На 106 доставчика издадените удостоверения за регистрация са били изпратени по пощата с писма, с обратна разписка, поради изрично тяхно волеизявление.

Съгласно разпоредбите на чл. 18в, ал. 1 и 10 и чл. 18д, ал. 2 от ЗСП са издадени **514 заповеди**, от които: 230 за вписване в регистъра; 210 за заличаване от регистъра; 73 за промяна в обстоятелствата; 1 за отмяна на заповед. Всички заповеди за заличаване са изпратени на доставчиците в законоустановения срок.

В резултат на издадените заповеди, от регистъра са **заличени 314 удостоверения** за предоставяне на социални услуги на **199** доставчика, с основен мотив за заличаване – изтекъл срок на валидност на лиценз от ДАЗД, преустановяване на дейността и непредоставен отчет.

Напълно са заличени от регистъра **78** доставчика със **128** удостоверения за различни видове социални услуги.

Във връзка с разпоредбата на чл. 18г, ал. 1 от ЗСП и в изпълнение на т. 2.2. от Заповед № РД01-0747 от 26.06.2017 г. на изпълнителния директор на АСП, до 31.01.2018 г. са уведомени по електронна поща всички вписани до края на 2017 г. в регистъра - **860**

доставчици на социални услуги за новата отчетна карта и крайния срок за отчетност, като същата е приложена в електронното съобщение.

През 2018 г. в АСП са **постъпили отчети от 614 доставчика за 1 484 социални услуги**. Информацията от тях е въведена в електронната система на регистъра. Не са предоставили отчети 246 доставчика, като основна част от тях са новорегистрирани.

В графиката е проследен процеса на регистриране на доставчици на социални услуги в сравнителен план с предходните две години.

За отчетния период във връзка с регистъра са проведени общо **1 583 консултации** на кандидат-доставчици и доставчици на социални услуги, от които: 1 416 по телефона, 84 в приемната на АСП и 83 по електронна поща. Най-често задаваните въпроси са свързани с процедурата по регистриране - необходими документи за кандидатстване, описание на услугата, методики, изисквана допълнителна информация, отчетността на доставчиците, както и справки от ИИС за регистъра.

Във връзка с постъпили в АСП общо **80 писмени запитвания** от институции, съдебни разпореждания, жалби и сигнали от граждани, относно вписани в регистъра доставчици, са изготвени: 67 отговори на писма, към които са приложени целеви справки и информация; 2 становища; 11 предложения за проверка от Инспектората на АСП.

Стратегическа цел № 2: Да се създадат условия за осигуряване на равни възможности за пълноценен живот на хората с увреждания.

Приоритет № 2.1.:

- Да се създадат условия за насърчаване на равните възможности на хората с увреждания и недопускане на дискриминация;
- Подобряване на междуинституционалната координация;
- Финансова подкрепа – отпускане на месечни добавки за социална интеграция и целеви помощи;

- *Повишаване нивото на компетентост на социалните работници, по отношение работата с лица с увреждания;*
- *Изготвяне на становища и предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, относно интеграцията на хората с увреждания.*

ПРОГРАМА „ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ“

Законът за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ), както и Правилникът за неговото прилагане (ППЗИХУ), имат за цел да създадат гаранции и стимули за интеграция и равнопоставеност на хората със специфични възможности. Законът очертава параметрите на социално-икономическата защита за хората с трайни увреждания.

Месечни добавки за социална интеграция

През 2018 г. по реда на ППЗИХУ е оказана подкрепа на **497 486** средномесечен брой лица. За отпуснатите месечни добавки за социална интеграция са изплатени **151 568 051** лева.

През 2017 г. по реда на ППЗИХУ е оказана подкрепа на 500 016 средномесечен брой лица, в т. ч. 10 705 средномесечен брой деца с трайни увреждания, до 28.02.2017 г. За отпуснатите месечни добавки за социална интеграция са изплатени 131 574 548 лева.

Съобразно вида на добавката за социална интеграция на хора с увреждания през 2018 г. са подпомогнати следния брой лица (в т.ч. съпоставка с 2017 г.):

Месечни добавки за социална интеграция	Средномесечен брой лица за 2018 г.	Средномесечен брой лица за 2017 г.
Средномесечен брой лица	497 486	500 016
в т.ч. деца	-	10 705
1. Месечна добавка за социална интеграция за транспортни услуги	496 503	499 932
2. Месечна добавка за ползване на информационни и телекомуникационни услуги	70 484	74 514
3. Месечна добавка за обучение	3 169	97
4. Месечна добавка за диетично хранене и лекарства	418 683	403 535
5. Месечна добавка за достъпна информация	107 063	109 564
6. Месечна добавка - наем на общинско жилище	959	974
7. Добавка за балнеолечение – общ брой	5 899	5 733
8. За преустройство на жилище – общ брой	7	0
9. За покупка и приспособяване на МПС - чл. 48, общ брой	5	3

През 2018 г. е налице **намаление** в средномесечния брой на лицата, на които е оказана подкрепа.

В Държавен вестник, бр. 60 от 20.07.2018 г. е обнародван Закон за **изменение и допълнение** на Закона за интеграция на хората с увреждания, влязъл **в сила от 20.07.2018 годината**. Измененията са във връзка с постановени Решения №№ 7271 от 01.06.2018 г. и

7706 от 11.06.2018 г. на Върховен административен съд за отмяна на чл. 27, ал. 3 от ППЗИХУ и чл.24, ал. 2, чл. 25 и чл. 26 от ППЗИХУ. С промените в закона се регламентира размерът на месечната добавка за социална интеграция, определян на база ГМД.

В чл. 426, ал. 2 от ЗИХУ е посочено, че месечна добавка за обучение се отпуска след представяне на документ, удостоверяващ продължителността на обучението.

С отмяната на чл. 42, ал. 3 от ЗИХУ се отменя Методиката за определяне на индивидуалните потребности на хората с трайни увреждания за отпускане на месечна добавка за социална интеграция.

Направени са изменения в ППЗИХУ, в **сила от 01.07.2018 г.**, с които се регламентира извършването на социална оценка и отпускането на месечна добавка за социална интеграция да се извършва по настоящ адрес на лицето с увреждане.

Помощни средства, приспособления, съоръжения и/или медицински изделия (ПСПС и/или МИ)

За 2018 г. на **8 075 средномесечен** брой лица са изплатени **38 064 137** лв. за помощни средства, приспособления, съоръжения и/или медицински изделия (ПСПСМИ). За 2017 г. са изплатени 52 346 150 лв. за 10 476 *средномесечен* брой лица. През отчетната година е налице намаление на изплатените средства, както и на *средномесечния* брой лица.

Характерно за тази целева група е, че нуждата от помощни средства се установява освен от ТЕЛК и от ЛКК, т.е. не е задължително лицата да са освидетелствани от ТЕЛК. Това е **предпоставка за увеличение** на хората, които получават ПСПСМИ в следващите години.

С **измененията и допълнения** в Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания (ППЗИХУ), приети с ПМС № 60 от 23.04.2018 г., влезли в сила от **01.07.2018 г.**, е променен **механизмът на изплащане на ПСПСМИ** за хората с увреждания.

Медицинските условия, експлоатационните срокове и необходимите медицински документи за ПСПСМИ, за които лицата ползват целевата помощ са посочени в Приложение № 7 към чл. 40, ал. 1 от ППЗИХУ, като са променени някои от медицинските условия за отпускането им.

Максималните размери на целевите помощи са определени със **Заповед № РД01-508/19.06.2018** г. на министъра на труда и социалната политика за определяне на пределни размери (лимита) на помощите за изработване, покупка и ремонт на ПСПСМИ, публикувана в Държавен вестник, Бр. 54 от 29.06.2018 г., в **сила от 01.07.2018 г.**, като същата отменя Заповед № РД01-319/02.04.2008 година.

Целева помощ за изработване, покупка и ремонт на ПСПСМИ и за допълнителна парична помощ за пътни разходи в страната за изработване, покупка и ремонт на ПСПСМИ се отпуска въз основа на заявление-декларация по образец, подадено в ДСП по настоящия адрес на лицето с увреждане.

Целеви помощи за преустройство на жилище и покупка и приспособяване на лично моторно превозно средство

През 2018 г. **5** лица с увреждания са подпомогнати с целева помощ за покупка и приспособяване на **лично моторно превозно средство**, а с целева помощ за **преустройство на жилище** са подпомогнати **7** лица с увреждания.

През 2017 г. 3 лица с увреждания са подпомогнати с целева помощ за покупка и приспособяване на лично моторно превозно средство; с целева помощ за преустройство на жилище – няма подпомагани.

НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ЛИЦА С ТРАЙНИ УВРЕЖДАНИЯ ОТ ВИНЕТНИ ТАКСИ ПРИ ПОЛЗВАНЕ НА РЕПУБЛИКАНСКИТЕ ПЪТИЩА

В съответствие с разпоредбата на чл. 10в от Закона за пътищата, лицата с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност или вид и степен на увреждане и лицата или семействата, отглеждащи деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, се освобождават от заплащане на винетна такса за един лек автомобил – тяхна собственост или съпругеска имуществена общност, с обем на двигателя до 2 000 куб. см. и мощност до 117,64 kW (160 к.с.) по ред, определен с Наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на труда и социалната политика.

До 31.12.2018 г. чрез дирекциите „Социално подпомагане“ са предоставени **229 037** безплатни годишни винетни стикери, докато за 2017 г. техният брой е бил 218 835. Налице **увеличение** в броя на предоставени безплатни годишни винетни стикери - с **10 202**.

С цел уеднаквяване на практиката през 2018 г. в областта на интеграцията на хората с увреждания са изготвени **38** указателни писма по прилагане на нормативната уредба, регламентиращи социалната рехабилитация и интеграцията на хората с увреждания и **52** методически указания по конкретни въпроси до териториалните структури. Изготвени са **849** преписки, свързани със социалната рехабилитация и интеграцията на хората с увреждания, военноинвалидите и военнопострадалите; **34** становища, доклади и предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, касаеща социалната рехабилитация и интеграцията на хората с увреждания, военноинвалидите и военнопострадалите; изпълнени са **139** други поставени задачи; извършени са **6** консултации в Приемната на МТСП и **992** консултации по телефон на граждани и институции по ЗИХУ и ППЗИХУ; **411** консултации по телефон и ел. поща на координаторите на общините по изпълнение на чл. 20 от ПМС № 332 от 22.12.2017 г.; изготвени са **68** становища по Констативни протоколи и доклади от извършени проверки в РДСП и ДСП от Инспектората на АСП и МТСП, и **2** становища по одитни доклади от извършени проверки от дирекция „Вътрешен одит“.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ № 332 от 22.12.2017 г.

Във връзка с чл. 20 от ПМС № 332/22.12.2017 г. за изпълнение на Държавния бюджет на Република България за 2018 г. (Постановлението) и с оглед обезпечаване на законосъобразното и ефективно администриране на финансов ресурс за целево осигуряване на социални услуги в домашна среда („Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“) - за хора с увреждания и лица над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, в съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, и на основание чл. 6, ал. 2 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, бяха сключени споразумения между Агенцията за социално подпомагане и общините в Република България, за които е приключило финансирането по програмата „Независим живот“.

В изпълнение на Постановлението **АСП трансферира средства до 293 общини и райони** в размер на **72 924 199 лева**. През 2018 г. от услугите в домашна среда се възползваха **средномесечно 22 513 потребители**, а **средномесечният** брой на **лицата, предоставяли социалните услуги** през е **15 985**.

През м. декември, например, общият брой на потребителите беше **25 467**, в това число ползвали услугата „личен асистент“ - **14 999**; „социален асистент“ - **2 929**, „домашен помощник“ - **7 747**; а броя на наетите в последният месец на отчетната година е **18 141**.

Администрирането на Постановлението на национално ниво изпълнението се извършва от Централната администрация на АСП, а на местно - от съответните общински администрации.

Предоставяне на административни услуги, координация на териториалните поделения и други дейности

През 2018 г. са разгледани **3 190** писма, жалби и запитвания от граждани и институции.

Утвърдени са **нови** Правила за администриране на дейностите по отпускане, начисляване, изплащане, възстановяване на социални плащания, предоставяне на социални услуги и предприемане на мерки и дейности по закрила на детето.

С оглед обезпечаване администрирането на цялостната дейност на териториалните структури са изготвени указателни писма, свързани с комплексното административно обслужване, осъществяване на организационно-методическа помощ и контрол от РДСП върху дейността на ДСП; провеждане на работни срещи; предоставяне на социални услуги в домашна среда през 2018 г. във връзка с изпълнение на Закона за Държавния бюджет на Р България.

Стратегическа цел № 3: Ефективно управление на миграционните процеси, вкл. свободното движение на работници в ЕС, в съответствие с достиженията на правото на ЕС чрез.

Приоритет № 3.1.:

- Да се повиши ефективността при осъществяваната дейност по реализиране обмена на данни между отделните компетентни институции в ЕС и в Република България, в качеството им на точки за достъп с цел реализиране социалните права на гражданите в рамките на ЕС. Създаване на условия по прилагането на Регламент № 883/2004 г. за координация на системите за социална сигурност и въвеждане на електронния обмен по този регламент;
- Реализиране на дейности по подпомагане на българските граждани при упражняване правата си на достъп до социална сигурност при свободно движение в ЕС, ЕИП и Швейцария, както и на гражданите на ЕС, ЕИП и Швейцария в България;
- Повишаване на нивото на компетентност на служителите от Агенцията за социално подпомагане във връзка със структурираните електронни документи за обмен на данни и информиране на гражданите за техните социални права в рамките на ЕС.

Дейностите, осъществявани през 2018 г. във връзка с реализирането на обмена на данни между отделните компетентни институции в ЕС и в Р България (АСП, НОИ, НЗОК и НАП), в качеството им на точки за достъп с цел реализиране социалните права на гражданите в рамките на ЕС и повишаване качеството на административното обслужване са следните:

➤ Осъществяване на **сътрудничество и обмен на информация** с компетентните органи на страните членки на Европейския съюз чрез обработка и водене на текущата кореспонденция във връзка с обмена на информация за семейни обезщетения и дългосрочна грижа, съгласно действащите регламенти за социална сигурност. В тази връзка, общият брой на **обработените и изпратени** по надлежен ред **формуляри и писма** за отчетната година е **11 765**;

➤ **Координиране** на дейността на дирекциите „Социално подпомагане“ относно обмена на информация за получавани от лицата семейни обезщетения и разрешаване на възникналите във връзка с нея казуси;

➤ Осъществяване на **методическа дейност** по прилагане на регламентите за социална сигурност и изготвяне на **становища** по възникнали казуси и въпроси, относно приложимото законодателство на определена държава членка, когато отделните членове на семейството са свързани с правопорядъка на повече от една страна и при възникнали въпроси от страна на служители от дирекциите „Социално подпомагане“ - в случаи на предоставяне от гражданите на преносими документи, както и относно попълване съдържанието на конкретните формуляри;

➤ Провеждане на **консултации** и **обмяна на сведения** с териториалните подразделения на АСП, посредством различни канали за достъп до информация и с всички заинтересовани.

➤ Участие на двама експерти от отдел „Координация на схемите за социална сигурност“ (Централна администрация), в работни групи към Административната комисия за координация на схемите за социална сигурност в Европейската комисия.

Стратегическа цел № 4: Ефективно използване на средствата от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в подкрепа на политиките на социално включване.

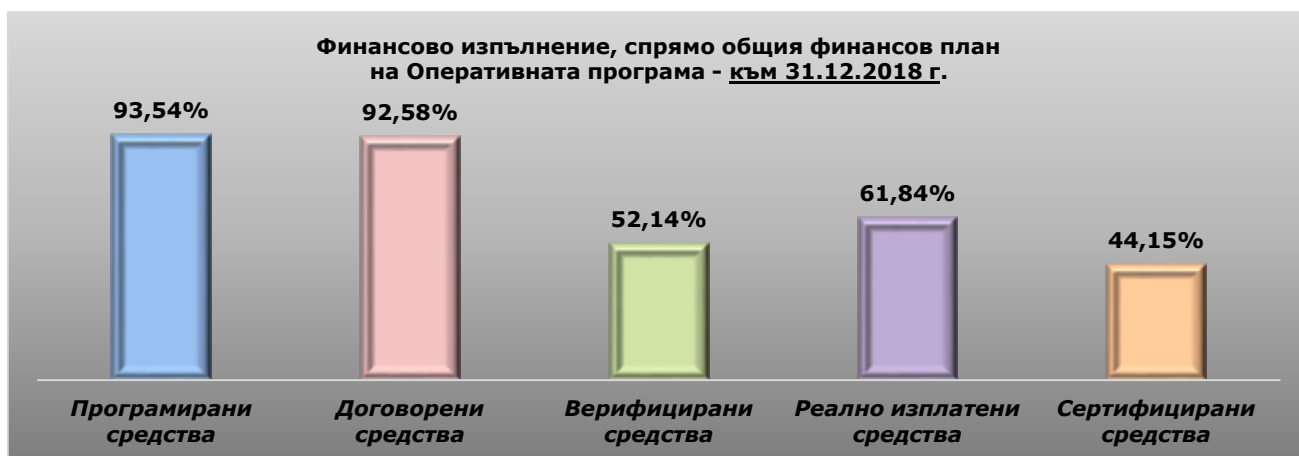
Приоритет № 4.1.:

- Да се поддържат оптимални темпове на финансово изпълнение на ОП;
- Да се постигне ниво на договаряне да достигне 70 % през 2018 година;
- Да се постигне нивото на верифицираните разходи да достигне не по-малко от 40 % от бюджета на ОПХ ФЕПНЛ през 2018 година.

Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България стартира изпълнение през 2015 година.

Към 31.12.2018 г. данните за финансовото изпълнение на програмата са като следва:

- ⇒ Програмирани средства – **225 594 251,65 лв.**, което представлява **93,54% от общия финансов план на програмата.**
- ⇒ **Договорени** средства – **223 281 620,63 лв.** общо безвъзмездна финансова помощ (БФП), което е **98,97%** от програмиралия ресурс и **92,58%** от общия финансов план на Оперативната програма.
- ⇒ **Верифицирани** средства – **125 740 120,39 лв.** (**56,31%** от договорените и **52,14%** от общия финансов план на Оперативната програма);
- ⇒ Реално **изплатени** средства – **149 136 109,84 лв.** (**66,79%** от договорените и **61,84%** от общия финансов план на Оперативната програма);
- ⇒ **Сертифицирани** разходи – **106 483 654,16 лв.** (**47,69%** от договорените и **44,15%** от общия финансов план на Оперативната програма).

Избягване на риска от загуба на средства и спазване на правилото n+2/n+3:

Текущото състояние на Оперативната програма дава увереност, че рискът от загуба на средства по Програмата ще бъде напълно елиминиран.

Прагът за избягване на риска от загуба на средства към 31.12.2018 г. е в размер на 65 530 320,93 лева. Към 31.08.2018 г. размерът на сертифицираните разходи е 106 483 654,16 лв., тоест **прагът е изпълнен с над 40 000 000 лева.**

Приоритет № 4.2.:

- *Да се въведе адекватни системи за мониторинг, оценка и контрол на изпълнението на ОП;*
- *Да се гарантира реализацията на всички операции, заложи в ОП;*
- *Да се достигне до всички целеви групи, посочени в ОП;*
- *Да се създадат и утвърдят вътрешни правила и контролни механизми, във връзка с управление и изпълнение на програмата.*

Изпълнението на заложените приоритети по Оперативната програма за храни се отчита при напредъка на четирите типа операции:

1. Закупуване на хранителни продукти.
2. Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти.
3. Осигуряване на топъл обяд.
4. Техническа помощ.

1. ОПЕРАЦИЯ ТИП 1 „ЗАКУПУВАНЕ НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ“.

Операцията се реализира чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Агенция за социално подпомагане чрез отдел „Търгове“ реализира обществена поръчка за закупуване на хранителни продукти по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Съдържанието на пакетите се съгласява с Министерство на здравеопазването, като се отчита и мнението на крайните получатели на помощта.

Закупените хранителни продукти се доставят от избраните изпълнители в складовете на партньорска организация за раздаването им на представителите на целевите групи.

В периода от 01.01.2018 до 31.12.2018 г. е **приключило** изпълнението на Операция „Закупуване на хранителни продукти - 2016“ и **се изпълнява** операция „Закупуване на хранителни продукти - 2017-2019“.

1.1. Напредък по Операция тип 1 „Закупуване на хранителни продукти - 2016“:

Предоставена е безвъзмездна финансова помощ в размер на **48 225 223,20 лв.** Стойността е формирана от предвидените разходи за операцията по финансовите планове на Оперативната програма **за 2014 и 2016 година.**

✓ Общият брой на сключените договори е **за 17 хранителни продукти на стойност 37 221 263,09 лв. с ДДС.**

✓ Обществената поръчка е прекратена в частта по **2 хранителни продукта** - зрял фасул и слънчогледово олио **от предвидените общо 19 вида храни**, поради отказ за сключване на договор от определените за изпълнители участници.

✓ От експерти на Управляващия орган (УО) са извършени **32 проверки „на място“** във връзка с извършените доставки, като при всички е установено пълно количествено и качествено съответствие на доставените хранителни продукти с изискванията, определени при провеждането на обществената поръчка за закупуване на хранителните продукти.

✓ Реално изплатени след окончателно искане за плащане са в размер на **37 221 263,09** лева. **Реализираната икономия** в размер на **11 003 960,11 лв. е препрограмизирана своевременно.**

1.2. Напредък по Операция тип 1, „Закупуване на хранителни продукти – 2017 - 2019“:

Издадена е заповед за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на **50 046 061,80 лв.** и срок на изпълнение до 31.12.2019 г. за ежегодно закупуване и доставка на хранителни продукти за най-малко 250 000 лица от целевите групи *средногодишно* в рамките на тригодишен период на изпълнение: 2017-2019.

Изпълнението на заповедта се реализира чрез провеждането на три обществени поръчки:

1.2.1. Хранителни продукти 2017:

✓ На 13.11.2017 г. е **обявена открита процедура** по реда на Закона за обществените поръчки за закупуване **на 17 вида хранителни продукти с прогнозна стойност 16 352 784,50 лева с ДДС.**

- На 30.05.2018 г., с Решение на Възложителя са определени изпълнители по всички **17 обособени позиции;**

- Пред Възложителя са депозирани изрични **писмени откази** от сключване на договор по ОП № 1 - пшеничено брашно и е издадено решение за прекратяване на процедурата в тази част;

- Сключени са **16 договора** с изпълнители за закупуване на следните видове хранителни продукти: ориз; спагети; лютеница; зелен фасул стерилизиран; домати белени стерилизирани; зелен грах стерилизиран; стерилизиран гювеч; стерилизирани месни консерви - говеждо в собствен сос; стерилизирани месни консерви – говежди кюфтета в бял сос; пиле фрикасе; стерилизирани рибни консерви – херинга в доматен сос; зрял фасул; леща; захар; конфитюр; слънчогледово олио.

- До 20.12.2018 г. всичките **16 продукта** са доставени в складовете на партньорската организация - Сдружение „Български червен кръст“ (БЧК).

✓ Извършени са **53 проверки „на място“ от експерти на УО** във връзка с извършените доставки, като при всички е установено пълно количествено и качествено

съответствие на доставените хранителни продукти с изискванията, определени при провеждането на обществената поръчка за закупуване на хранителните продукти.

- ✓ Изплатените средства са в размер на **11 485 289,05 лева**.

1.2.2. Хранителни продукти 2018:

✓ На 29.06.2018 г. е **обявена открита процедура** по реда на Закона за обществените поръчки за закупуване на **17 вида хранителни продукти с прогнозна стойност 16 679 840,28 лв. с ДДС**.

✓ Проведено е публично заседание за отваряне на 211 **оферти от 24 участника по всички 17 обособени позиции** на 24.08.2018 година. Към 31.12.2018 г. назначената от Възложителя комисия извършва **подбор на участниците, разглеждане и оценка** на подадените оферти и до всички участници в обществената поръчка е изпратен първи протокол по отношение изискванията за лично състояние и критериите за подбор, поставени от Възложителя.

1.2.3. Хранителни продукти 2019:

На 03.08.2018 г. е **обявена открита процедура** по реда на Закона за обществените поръчки за закупуване на **17 вида хранителни продукти с прогнозна стойност 17 013 437,01 лв. с ДДС**. Проведено е публично заседание за отваряне на 213 **оферти от 23 участника по всички обособени позиции**. Назначена е от Възложителя комисия, която извършва **подбор на участниците, разглеждане и оценка** на подадените оферти.

2. ОПЕРАЦИЯ ТИП 2 "ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИ ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ"

Операцията се реализира чрез процедура за подбор на партньорска организация, която да раздава закупените по Операция тип 1 хранителни продукти на лицата от целевите групи. Партньорската организация предоставя пакетите хранителни продукти в съчетание със съпътстващи мерки, изразени в информиране и консултиране на представителите на целевите групи за възможностите им за социално включване, получаване на обратна връзка от крайните потребители за удовлетвореността от предоставената помощ.

В периода от 01.01.2018 до 31.12.2018 г. е **приключило изпълнението** на Операция „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти – 2016 г.“ и **се изпълнява** операция „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти – 2017-2019“.

2.1. Напредък по Операция тип 2 „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти – 2016“:

Избрана е партньорска организация - Сдружение „Български червен кръст“ (БЧК), с която е сключен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ **на стойност 4 822 522 лева.**

✓ **Втори транш на предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти на 265 201 лица и семейства от основната целева група** се осъществи в периода **от 12.03.2018 г. до 11.05.2018 г.** в **309 пункта** на БЧК. Пакетът съдържа **7** хранителни продукта (**по 16,320 кг, на стойност 46,00 лв. с ДДС**): леща; консерва скумрия в доматен сос; стерилизиран грах; лютеница; доматиено пюре; обикновени бисквити; пчелен мед.

✓ Нераздадените и неразпределени хранителни продукти от втори транш се раздадоха в периода **от 23.05.2018 г. до 08.06.2018 година.** Бяха обхванати **18 743 лица и семейства от допълнителните целеви групи.**

✓ Към 31.12.2018 г. е **приключило изпълнението** на операцията, като **общо бяха подпомогнати 330 873 лица и семейства** в крайна бедност. Пакетите съдържат основни хранителни продукти, които се влагат за приготвяне на храна за цялото семейство. В тази връзка УО предприе мерки за идентифициране на реалния брой лица, до които достига помощта по програмата. Разработен бе *„Механизъм за идентифициране и отчитане на най-нуждаещите се лица - целева група по Операция тип 2 „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти“ на ОПХ ФЕПНЛ“*. Чрез него се преброиха и членовете на семействата на физическите получатели на помощта. В резултат е отчетено, че предоставените пакети с храни по Оперативната програма са достигнали до **579 289 лица.**

✓ В допълнение към предоставянето на индивидуални пакети хранителни продукти партньорската организация реализира и съпътстващи мерки, които се изразяват в индивидуално или групово консултиране на представителите на целевите групи по различни теми.

✓ През 2018 г. УО е извършил **67 проверки „на място“** по Операция тип 2 – 2016 г., при които се наблюдава съответствие между постигнати и планирани резултати; удовлетвореност сред потребителите от качеството и количеството на предоставената храна под формата на индивидуални пакети с хранителни продукти. Не са установени нарушения.

✓ Реално изплатените средства след окончателно искане за плащане са в размер на **3 308 432,26 лева. Реализираната икономия** в размер на **1 514 089,74 лв. е препрограмизирана своевременно.**

2.2. Напредък по Операция тип 2 „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти 2017-2019“:

✓ На 17.04.2018 г. бе **обявена процедура** за предоставяне на БФП чрез подбор по операция тип 2: BG05FMOP001-2.003 „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти 2017-2019“. Беше избрана партньорска организация - Сдружение „Български

червен кръст" (БЧК), с която на 21.06.2018 г. е сключен договор на стойност **5 004 606,18 лева**. По силата на сключения договор, партньорската организация ще раздава хранителните продукти, които се закупуват по Операция тип 1 „Закупуване на хранителни продукти - 2017-2019“.

✓ **Предоставянето на индивидуалните пакети с хранителни продукти стартира на 06.12.2018** година. Процесът ще продължи и през месеците януари и февруари 2019 г., съгласно предварително изготвен график от партньорската организация.

Потребителите получават пакет, в който са включени **16 вида хранителни продукти** - ориз, спагети, лютеница, зелен фасул, домати (стерилизирани), грах, гювеч, конфитюр, говеждо в собствен сос, кюфтета в бял сос, пиле фрикасе, рибни консерви, зрял боб, леща, захар и олио, **с общо тегло 24,07 кг и стойност 53,10 лева**.

Помощта е предназначена за **над 298 000 лица и семейства** от основната целева група, определени според изискванията, разписани в Наредба № РД-07-1 от 04.04.2016 г. за реда и условията за определяне на целевите групи по ОПХ.

✓ През 2018 г. УО е **извършил 4 планирани проверки „на място“** по Операция тип 2 – 2017-2019, при които не са установени пропуски. Констатирано е съответствие между постигнати и планирани резултати; удовлетвореност сред потребителите от вида и количеството на предоставената храна под формата на индивидуални пакети с хранителни продукти.

3. ОПЕРАЦИЯ ТИП 3 – „ОСИГУРЯВАНЕ НА ТОПЪЛ ОБЯД“.

Съгласно Оперативната програма, операция тип 3 се реализира в условията на допълняемост с действащата национална програма за подпомагане на обществените трапезарии, финансирана със средства от държавния бюджет чрез фонд „Социална закрила“. Допустимите кандидати са общини и райони на общини на територията на страната. Безвъзмездната финансова помощ за реализиране на дейността се предоставя чрез процедура за директно предоставяне.

Към момента в процес на изпълнение е **операция „Осигуряване на топъл обяд 2016-2020“**, която беше обявена на 25.04.2016 година. Процедурата е отворена за кандидатстване до 31.01.2019 г., като дейностите по нея на този етап е предвидено да се изпълняват до 30.04.2020 година.

Поради големия интерес на общините, особено след въвеждане през 2017 г. на опростени правила за отчитане на разходите и увеличаване на стойността на разхода за храна от 2,30 лв. на 2,50 лв. за човек на ден, бюджетът на операцията беше увеличаван неколkokратно и към момента общия бюджет на операцията е **101 138 176,26 лева**.

От обявяването на операцията до 31.12.2018 г. са сключени **общо 223 договора, като към момента действащи са 209 договора**. Предоставената безвъзмездна финансова

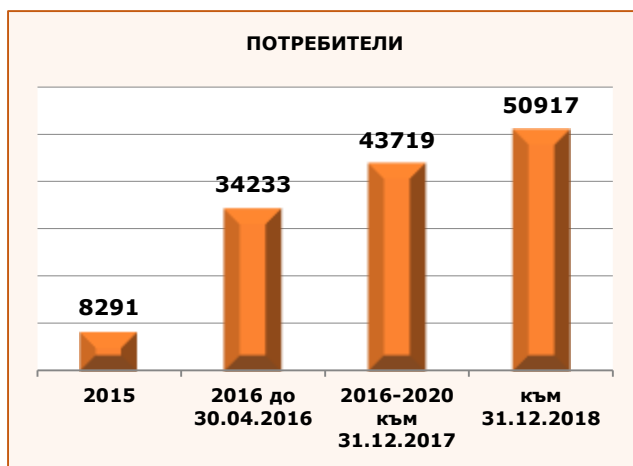
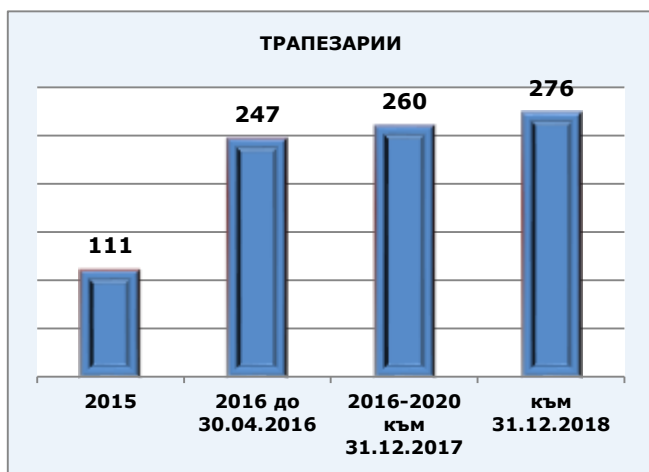
помощ по действащите договори е **100 835 957,64 лева**. Към 31.12.2018 г. **99,70% от бюджета на операцията е договорен**.

✓ Към 31.12.2018 г. топъл обяд се предоставя на **50 914 потребители** от основните целеви групи по Наредба № РД-07-1 от 4 април 2016 г. в **276 трапезарии**;

✓ Успоредно с предоставянето на топъл обяд на потребителите се оказва подкрепа и чрез предоставянето **на съпътстващи мерки**. През 2018 г. се отчита значителен ръст на обхванатите лица, разширен обхват и многообразие на реално изпълняваните съпътстващи мерки, фокусирани върху специфичните потребности, както на конкретните целеви групи, така и на индивидуалната необходимост от подкрепа;

✓ Извършени са **109 проверки „на място“ от УО**, при които не са установени съществени пропуски;

✓ Към 31.12.2018 г. са верифицирани искания за междинни и окончателни плащания на обща стойност на **верифицираните средства 50 503 941,46 лв., което представлява 50,09% от договорените по операцията средства**.

4. ОПЕРАЦИЯ ТИП 4 – „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ“.

Операция 4 „Техническа помощ“ се реализира посредством процедура за предоставяне на БФП чрез бюджетни линии. Бенефициент е АСП (Централна администрация) - чрез отдел „Техническа помощ“ в дирекция „Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция“ (МСПЕИ). Общата финансова рамка на операцията за целия програмен период е **12 058 874,00 лв.** за дейности, които осигуряват осведоменост на целевите групи, бенефициенти и партньорските организации, дейности по осъществяването на контрол на качеството и безопасността на предоставяните хранителни продукти, за анализи, проучвания и оценки относно удовлетвореността на целевата група от предоставяните хранителни продукти и дейности, обезпечавачи добро управление, мониторинг и контрол на Оперативната програма.

✓ От стартиране на операцията до края на 2018 г. са утвърдени общо 4 финансови плана, като два от тях са приключили. Общата стойност на предоставената безвъзмездна финансова помощ към 31.12.2018 г. е в размер на **10 056 897,74** лева. Общият размер на верифицираните средства е **6 412 792,61** лева.

✓ По приключилите два финансови плана по операцията остана **неусвоен финансов ресурс** в общ размер **2 392 872,12** лева. От тези средства, по предложение на Управляващия орган, утвърдено от Министъра на труда и социалната политика, **2 000 000 лв. бяха пренасочени за увеличаване на бюджета по Операция тип 3 „Осигуряване на топъл обяд 2016-2020“**, с цел да се гарантира финансиране на действащи договори и за 2020 г., както и да се даде възможност за включване на общини, които до момента не са предоставяли топъл обяд.

В периода 2017-2018 г. се проведе **структурирано проучване на крайните потребители** на помощта по Оперативната програма. Проучването се извърши в съответствие с чл. 17, параграф 4 от Регламент ЕО № 223/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 11.05.2014 г. относно Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и Регламент за изпълнение (ЕС) 2016/594 на Комисията от 18.04.2016 година.

Изводите от проведеното проучване сочат висока степен на удовлетвореност от крайните получатели на помощта по Оперативната програма, както по отношение на предоставените видове, количества и асортимент хранителни продукти и организацията по предоставянето им, така и по отношение на качеството, количеството и разнообразието на предоставяния топъл обяд. Предоставената подкрепа категорично допринася за намаляване на основният разход за храна на бедните домакинства. В този смисъл основното заключение на проучването е, че подкрепата е достигнала до хората, които наистина се нуждаят от нея. Крайните бенефициенти на помощта са социални групи от отделни лица и домакинства, които поради ниските си доходи не са в състояние да закупят продуктите, които получават по програмата и не са в състояние да си осигурят разнообразно и пълноценно меню, каквото получават по операция „Осигуряване на топъл обяд“.

Приоритет № 4.3.:

- *Осъществяване на мерки за информираност и публичност на ОПХ;*
- *Информирани потенциални бенефициенти за възможностите на операциите по ОПХ ФЕПНЛ и начина на изпълнение на договорите.*

На интернет страницата на АСП е създаден отделен раздел на Управляващия орган (УО), предназначен за публикуване на ясна и подробна информация за финансираните операции. Създадена е специализирана платформа за обществено обсъждане на оперативната програма от заинтересованите страни.

Обществеността е информирана за всички по-важни дейности по Оперативната програма чрез публикации на интернет страницата и в медиите.

УО участва и организира работни срещи с представители на бенефициентите по изпълнението на операциите по Оперативната програма.

С цел минимизиране на последствията от неправилно съхранение на храна в летните месеци, УО разработи и предостави на партньорските организации, съгласувана с Българска агенция по безопасност на храните, обща информация за съхранение и консумиране на приготвена храна, както и онагледена кратка инструкция за правилно миене на ръцете, като част от профилактиката на хранителните заболявания.

Изготвени са рекламни и информационни материали, които представят изпълняваните операции по програмата и популяризират дейността на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица. Материалите се разпространяват на територията на страната посредством партньорските организации и териториалните поделения на АСП.

Стратегическа цел № 6: Да се създадат условия за повишаване ефективността и качеството на работа в АСП, в интерес на обществото, при спазване на принципите на чл. 2 от Закона за администрацията.

Приоритет № 6.1.:

- *Да се осигури реализирането на основните права на гражданите, в съответствие с българското и европейското законодателство, чрез поддържане на своевременно и ефективно административно обслужване;*
- *Създаване на условия за ефективно управление на административното обслужване, гарантиращо реализация на основните права на гражданите, формулирани в българското и европейското законодателство.*

През **2018 г.** в Централната администрация на АСП са обработени общо **53 624 документа**, като:

⇒ Входящи документи, постъпили за завеждане в деловодната система за документооборот и насочване към съответния ресорен ръководител – **20 073**, в т.ч.: **3 190** молби, сигнали и предложения на граждани; **5 682** формуляра по Регламент 883/2004; **69** свързани с участия по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане по Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица 2014-2020 г. и **11 132** от различни правителствени и неправителствени организации, юридически лица, институции и териториални поделения на АСП;

⇒ Изходящи документи - регистрирани в деловодната система, окомплектовани и изпратени до съответния кореспондент, общо **16 845**;

⇒ Вътрешни документи, включително и документи, обменяни между Централната администрация и териториалните структури (насочени и предоставени на съответния служител) – **16 706**.

ОБСЛУЖЕНИ КЛИЕНТИ ЧРЕЗ РАЗКРИТИТЕ КАНАЛИ ЗА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ

През **2018 г.** чрез разкритите канали за достъп до информации и консултации са потърсили съдействие общо **16 557** лица, в т.ч.:

- ⇒ Обслужени клиенти в Центъра за информация и услуги на АСП – **1 853**;
- ⇒ Физически и юридически лица, потърсили съдействие чрез „Гореща телефонна линия“ – **4 666**;
- ⇒ Обслужени клиенти чрез електронната поща на АСП – **1 352**;
- ⇒ Постъпили заявления за предоставяне на консултация или предоставяне на услуги чрез лицензиран пощенски оператор – **8 686**.

ОКАЗВАНЕ НА МЕТОДИЧЕСКА ПОМОЩ И КОНТРОЛ НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПОДЕЛЕНИЯ НА АСП, ОТНОСНО АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ И СИСТЕМАТА ЗА ДОКУМЕНТООБОРОТ

През **2018 г.** е оказана методическа помощ и е осъществен контрол на териториалните поделения на АСП, по отношение на:

- ✓ Оказване съдействие и методическа помощ, свързани с работата на интегрирана информационна система за документооборота;
- ✓ Оказване на съдействие и администриране на интегрираната информационна система за документооборота;
- ✓ Възлагане, приемане и изпълнение на договора, с предмет универсални и неуниверсални пощенски услуги и куриерски услуги;
- ✓ Изготвяни са шестмесечни анализи за административното обслужване на физическите и юридическите лица в АСП;
- ✓ Оказване на методическа помощ във връзка с прилагане на комплексно административно обслужване.

През 2018 г. са предприети действия по актуализиране на вътрешните правила за предоставяне на административни услуги, Вътрешните правила за документооборота и Вътрешните правила за работа с електронен подпис.

ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ ЗА 2018 г.

Във връзка с дейностите по архивирането и съхранението на документите на АСП са изготвени описи на документите на структурните звена за предаване в учрежденския архив.

Оказана е методическа помощ по прилагане на Закона за Националния архивен фонд на териториалните поделения на АСП.

Приоритет № 6.2.:

- *Да се гарантират условия за развитие на административния капацитет на АСП;*
- *Подобряване ефективността по управление и развитие на човешките ресурси на основата на ефективен подбор, оценка, стимулиране и обучение на персонала.*

Дирекция „Човешки ресурси“ е част от общата администрация на АСП, изпълняваща функции и дейности по управление на човешките ресурси за създаване на условия за повишаване ефективността и качеството на работа. Осъществява дейности в рамките на своята компетентност, регламентирани в чл. 10 от Устройствения правилник на АСП.

Отдел „Управление на човешките ресурси“ (УЧР) организира работата си в съответствие със Закона за държавния служител, Кодекса на труда и всички нормативни актове, уреждащи въпроси, свързани с управлението на човешките ресурси.

Служителите в отдела изпълняват задачи, свързани с **подбора, назначаване, преназначаване и освобождаване на персонала**, образуването, воденето и съхраняването на служебните и трудови досиета. Изготвя се длъжностното и поименното разписание на администрацията. Отделът организира, разработва и актуализира длъжностните характеристики и участва при оценяването на изпълнението на служителите в администрацията на агенцията. През отчетния период стриктно са спазвани изискванията на Вътрешните правила за подбор на служителите в АСП. Основната цел на тези правила е законосъобразното и справедливо прилагане на действащото трудово законодателство.

Важна задача на отдел УЧР е цялостната организация по провеждане на **конкурсите за държавни служители** - изготвяне на заповеди, обявяване на конкурси в специализиран сайт или портал за търсене на работа, на интернет страницата на АСП и вписване в интегрираната информационна система на държавната администрация, съгласно чл. 10а, ал. 2 от Закона за държавния служител; приемане и обработване на документите, изготвяне на протоколи, списъци на допуснатите и недопуснатите кандидати, както и уведомителни писма до лицата.

През 2018 г. са обявени конкурси за **178** позиции за незаети длъжности по служебно правоотношение. След приключване на конкурсните процедури са назначени и преназначени **113** държавни служители.

Извършена е организация и провеждане на процедурата по **оценяването**, съгласно Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация. С Наредбата са определени условията и редът за оценяване на служителите за изпълнението на заеманите от тях длъжности, както и за повишаване в държавна служба на държавните служители. Основната цел на оценяването на служителите е оценяване приноса на отделния служител за изпълнението на целите на съответните административни звена и административна структура. През отчетния период е създадена организация и са предприети действия за провеждане в законоустановения срок на междинна и заключителна среща между оценяващия ръководител и оценявания служител. За атестационния период от

01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. общо **4 142** служители са получили годишна оценка на изпълнението на длъжността, от които **913** са получили оценка „изключително изпълнение“, **2 609** - „изпълнението надвишава изискванията“, **592** - „изпълнението напълно отговаря на изискванията“, **23** - „изпълнението отговаря не напълно на изискванията“, **5** - „неприемливо изпълнение“.

Считано от 01.02.2018 г. са **увеличени** възнагражденията на служителите в съответствие с изискванията на Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация и Вътрешните правила за заплатите в АСП.

Повишаването в държавна служба се осъществява чрез последователно **преминаване** в по-висок ранг или по-висока длъжност и е обвързано с оценката от изпълнението. През 2018 г. **386** държавни служители са повишени в ранг, като **68** служители са повишени предсрочно. Общо **1 195** служители притежават ранг по-висок от минимално изискуемия за заемане на длъжността, съгласно КДА. Повишаването в длъжност в същата администрация е израз на принципа на кариера в държавната служба. Политиката за издигане на собствените служители е пресечната точка между интереса на служителя да се развива и усъвършенства професионално и интереса на отделната администрация да се работи по-добре. Чрез процедура по конкурентен подбор са повишени в длъжност **30** държавни служители.

През месец ноември 2018 г. са **заявени 290** работни места по Програмата „Старт на кариерата“, съгласно изискванията на Агенцията по заетостта, като процедурата по подбора и назначаването на кандидатите се реализира през 2019 година.

Повишаване на капацитета на служителите, чрез обучения за развитие на специфични умения, знания и компетентности. Специализирани обучения и обучителни програми

Обучението на служителите е от изключително значение за осъществяването на служебните им задължения, за поддържане и повишаване на нивото на квалификацията им. Обучението има за цел усъвършенстване на знанията и уменията им и се осъществява чрез:

- участие в семинари, лекции, курсове и др.;
- самообучение.

Обучението създава възможности за усъвършенстване на индивидуалното изпълнение, за повишаване удовлетвореността от работата, за кариерното развитие и засилва мотивацията на служителите.

Отдел УЧР разработва основни насоки, проучва, анализира и обобщава потребностите от обучение и изготвя годишен план за задължително и специализирано обучение на служителите от агенцията; организира провеждането на обученията, осигурява условия за професионално и служебно развитие на персонала.

През 2018 г. в Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ) към МТСП успешно са проведени обучения на служителите с акцент надграждане на знания и умения.

Въз основа на получените резултатите от проведено проучване (социологическо изследване през септември-октомври 2017 г.) на потребностите от обучение, извършено сред 29 служители от Централната администрация и 540 служители от териториалните дирекции „Социално подпомагане“ за 2018 г. е изготвен Годишен план за обучение.

В ЦРЧРРИ са повишили своята квалификация **300** служители. Успешно са проведени обучения по две модулни програми и програма за въвеждащо обучение, които са част от Оперативния план за национални обучителни програми:

- ⇒ Програма „Социална подкрепа на лица и семейства“ - за професионално обучение на служители от отделите „Социална закрила“ (СЗ) и „Хора с увреждания и социални услуги“ (ХПУСУ);
- ⇒ Програма „Социална работа за деца и семейства в риск“ - за професионално обучение на служители от отделите „Закрила на детето“ (ОЗД);
- ⇒ Квалификационна програма за въвеждащо обучение „Бърз старт“.

През отчетния период са проведени **118** обучения с общо **884** служители.

Законът за държавния служител поставя изискване за задължително обучение на: служителите, постъпили за първи път на държавна служба; служителите, назначени за първи път на ръководна длъжност; и задължително обучение на висшите държавни служители веднъж годишно. Това изискване е свързано със запознаване на новопостъпилите с нормативните документи, с принципите на организацията, структурата, основните функции и съвременните тенденции в развитието на администрацията.

Обученията за служебно развитие, съгласно чл. 35б от Закона за държавния служител, се провеждат в Института по публична администрация. Обучени са **50** новоназначени държавни служители, в т.ч. **20** на ръководна длъжност и **30** на експертна длъжност.

За придобиване на практически опит, нови професионални умения и запознаване със спецификата на социалната работа е предоставена възможност на **231** студенти да проведат стажа си в Централната администрация и териториалните поделения на АСП.

В изпълнение на Дейност 8 „Специализирана подкрепа и обучения за служителите на АСП (по 3)“ по Проект „Повишаване на капацитета на служителите в сферата на закрилата на детето, социалните услуги и социалното подпомагане“ в периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. са обучени **233** новоназначени социални работници от отдели „Социална закрила“, „Хора с увреждания и социални услуги“ и „Закрила над детето“ от цялата страна.

В изпълнение на Дейност 9 „Внедряване на разработената интегрирана информационна система в пълен обем и обхват чрез целенасочени обучения на служителите

на АСП и доставчиците на социални услуги (ПО З)" от проекта, в периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. е проведено обучение на **291** служители от цялата страна.

Приоритет № 6.3.:

- *Да се осъществява вътрешен одит на всички структури, програми, дейности и процеси, в съответствие с чл. 13 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор;*
- *Извършване на дейности по укрепване на вътрешния контрол на АСП чрез предоставяне на обективна оценка и препоръки за подобряване на ефективността му; предоставяне на увереност на ръководството на АСП относно правилното, законосъобразно и ефективно управление на програми и фондове на Европейския съюз и Подобряване на разбирането за вътрешен контрол и прилагане изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор.*

На база полученото разбиране за целите, приоритетите, дейността и нивото на контрол в агенцията, през 2018 г. **дирекция „Вътрешен одит“** (ДВО) си постави следните цели:

- Укрепване на вътрешния контрол на АСП, чрез предоставяне на обективна оценка и препоръки за подобряване на ефективността му;
- Предоставяне на увереност на ръководството на АСП, относно правилното, законосъобразно и ефективно управление на бюджетните средства;
- Подобряване на разбирането за вътрешен контрол и прилагане изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор в Агенцията за социално подпомагане и териториалните ѝ поделения;
- Повишаване капацитета на дирекцията, чрез провеждане на оценка на качеството на одитния ангажимент.

През отчетната година бяха планирани **12** бр. одитни ангажменти за даване на увереност (ОАУ) и **2** бр. одитни ангажмента за консултиране (ОАК).

Към 31.12.2018 г. са извършени **13** одитни ангажмента в АСП и териториалните ѝ структури, докладвани своевременно на изпълнителния директор, в т.ч. **12** ОАУ, от които **1** за проследяване изпълнението на препоръките, докладван през м. януари 2019 г. и **1** ОАК.

През 2018 г. не е извършен **1** ОАК, предвиден в годишния план. Причината за неизпълнение на ангажмента е изменението на Устройствения правилник на АСП (УП), приет с ПМС № 169 от 13.08.2018 година. Годишният план на ДВО е изменен на 29.08.2018 г. и в него са включени два ОАУ, свързани със закриване на ДСП-Алфатар и създаването на ДСП-Твърдица.

Одитните ангажмента за даване на увереност, обобщени по предмета на одита са извършени, както следва:

❖ **Одитни ангажменти за даване на увереност на процеса по отпускане, начисляване, изплащане и отчитане на социалните помощи/добавки и адекватността на прилаганите СФУК.** Одитите са извършени в ДСП-Младост, ДСП-Стара Загора и ДСП-Връбница. **Цели** на одитите бяха:

- Да се оцени, дали процесът по отпускане, начисляване и изплащане на помощи/добавки, чрез ИИС функционира в съответствие с приложимото законодателство;
- Съответствие на счетоводното отразяване на одитирания процес в ПП „Кonto – 66” с приложимото законодателство;
- Адекватността и ефективността на СФУК, свързани с отчитането и контрола на бюджетните средства.

❖ **Одитни ангажименти за даване на увереност относно законосъобразното използване на служебните автомобили от служителите на РДСП-Видин и РДСП-Русе, включително ДСП от съответните области, за периода 01.01.2017 г. до 31.12.2017 година. Целта** на одитите беше да се извърши анализ на:

- Управлението и местодомуването на служебните автомобили;
- Използването на служебните автомобили (кой ги ползва);
- Съответствието на пътуванията на служителите с утвърдените графици;
- Маршрута на автомобила, отразен в Пътната книжка, с информацията от GPS-системата и утвърдените графици.

❖ **Одитен ангажимент за даване на увереност, относно законосъобразността и счетоводното отразяване на извършените разходи за командировки и възнаграждения на служителите от РДСП-Монтана и ДСП от областта, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2017 година. Целите** на одита бяха да се извърши анализ и оценка на:

- Адекватното прилагане на законовите разпоредби по отношение командироването и възнагражденията на служителите;
- Счетоводно отразяване на начислените и изплатени средства за командировки и възнаграждения на служителите, включително дължимите осигурителни вноски към тях;
- Адекватността и ефективността на контролните дейности.

❖ **Одитен ангажимент за даване на увереност, относно законосъобразността и счетоводното отразяване на извършените разходи за възнаграждения на служителите от РДСП-Кърджали и ДСП от областта, за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2017 година. Целите** на одита бяха да се извърши анализ и оценка на:

- Адекватното прилагане на законовите разпоредби по отношение възнагражденията на служителите;
- Счетоводно отразяване на начислените и изплатени средства за възнаграждения на служителите, включително дължимите осигурителни вноски към тях;
- Адекватността и ефективността на контролните дейности.

❖ **Одитен ангажимент за даване на увереност, относно осъществените от РДСП-Благоевград координирани, контрол на дейността и методическа помощ на ДСП от областта, за периода от 01.07.2017 г. до 30.06.2018 година. Целите** на одита бяха:

- Оценка на осъществената организационно-методическа помощ и контрол върху дейността на Дирекциите „Социално подпомагане“;
- Оценка на извършените проверки и отговори по постъпили предложения, жалби, сигнали и молби;
- Оценка на изготвените доклади за дейността на РДСП-Благоевград.

❖ **Одитен ангажимент за даване на увереност на процеса по осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в АСП и териториалните ѝ подразделения към 31.08.2018 година.**

Одитът е извършен в Централната администрация на АСП, с изключение на Дирекция „Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция“, където предварителния контрол се осъществява от оторизирано лице за осъществяване на предварителен контрол (ОДЛОПК) по Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, съфинансирана от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица 2014 – 2020 г. и териториалните структури на АСП: РДСП-Габрово и дирекциите от областта; РДСП -Ловеч, ДСП-Ловеч и ДСП-Тетевен. **Целите** на одита бяха:

- Оценка на въведения ред за извършване на предварителен контрол за законосъобразност.

- Анализ и оценка на ефективността на разпределението на конкретните задължения и отговорности по отношение на предварителния контрол за законосъобразност в отделните структури, дейности и процеси, в т.ч.:

- Оценка за надеждността на извършвания предварителен контрол;
- Оценка на разбирането сред служителите в АСП и териториалните ѝ подразделения за смисъла и ползата от предварителния контрол;
- Оценка на процеса по създаване и прилагане на контролни дейности за разделяне на отговорностите по начин, който не позволява един служител едновременно да има отговорност по одобряване, изпълнение, осчетоводяване и контрол (чл. 13, ал. 3, т. 2 от ЗФУКПС);
- Оценка на въведените и извършваните проверки за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност и тяхната адекватност и ефективност. Оценка на документирането на проверките за осъществения предварителен контрол;
- Оценка на оперативната самостоятелност на лицето, извършващо предварителен контрол за законосъобразност.

❖ **Одитен ангажимент за даване на увереност, с предмет оценка на предприетите действия относно възникването на нов правен субект при условията на отделяне, съгласно т. 101а от приложението към чл. 7, ал. 3 от УП на АСП, касаещи дейността на ДСП-Сливен и ДСП-Твърдица.** Одитът е извършен в ДСП-Сливен и ДСП-Твърдица. **Целите** на одита бяха:

➤ Да се оцени спазване на нормативните и вътрешни изисквания при осъществяване на финансовата и оперативна дейност по опазване на документацията и активите на Дирекциите;

➤ Да се оцени достоверността и законосъобразността на извършените счетоводни записвания в ПП „Конто-66“ във връзка с предаване и приемане на активите и пасивите на дирекциите.

❖ **Одитен ангажимент за даване на увереност, с предмет оценка на предприетите действия относно закриване на ДСП-Алфатар като отделен правен субект и разширяването на териториалния обхват на компетентност при условията на правоприемство на ДСП със седалище гр. Силистра, съгласно т. 95 и т. 97 от приложението към чл. 7, ал. 3 от УП на АСП.** Одитът е извършен в ДСП-Силистра, вкл. и в закритата ДСП-Алфатар. **Целите** на одита бяха:

➤ Да се оцени спазване на нормативните и вътрешни изисквания при осъществяване на финансовата и оперативна дейност по опазване на документацията и активите на дирекциите;

➤ Да се оцени достоверността и законосъобразността на извършените счетоводни записвания в ПП „Конто-66“ във връзка с предаване и приемане на активите и пасивите на дирекциите.

❖ **Одитен ангажимент за даване на увереност, относно изпълнението на препоръките, дадени при извършените одитни ангажименти през 2018 година.** **Целта** на одита беше да се установи:

- Предприети ли са коригиращи действия;
- Постигнати ли са желаните резултати;
- Ръководителят на одитираната структура поел ли е риска от непредприемане на коригиращи действия.

Одитните ангажимента за консултиране, обобщени по предмета на одита са извършени, както следва:

❖ **Одитен ангажимент за консултиране, относно осъществяваната политика за защита на личните данни и личната неприкосновеност в Агенция за социално подпомагане, за периода от 01.01.2017 г. до 28.02.2018 година.** Одитът е извършен в АСП – дирекциите в Централната администрация и териториалните поделения на агенцията.

Целта на одита беше: да се подпомогне ръководството на АСП в процеса по плавно преминаване от прилагане на Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24.10.1995 г. за защита на физическите лица при обработването на личните данни и за свободното движение на тези данни към прилагане на Регламент 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с

обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО.

ПРОСЛЕДЯВАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕПОРЪКИТЕ С ЦЕЛ ПОДОБРЯВАНЕ ПРОЦЕСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И КОНТРОЛА

В резултат на осъществената одитна дейност през 2018 г. са дадени общо **73** препоръки, от които **по съществените слабости**, отразени в констатации при извършените одитни ангажименти за увереност (ОАУ) са дадени **10** бр. препоръки, като всички бяха приети от ръководителите на одитираните дирекции.

Дирекция „Вътрешен одит“ извърши проследяване на изпълнението на дадените в **7** бр. одитни ангажимента **49** бр. препоръки. От тях, **46** са изпълнени, което представлява **94%**, **2** са частично изпълнени, а **1** е в процес на изпълнение.

Постигнати са желаните резултати за отстраняване на допуснатите слабости и недостатъци, в зависимост от риска, който носят за постигане целите на одитираните процеси.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

В РДСП/ДСП е създадена адекватна система за контрол върху дейностите, свързани с отчитането и контрола на бюджетните средства при начисляване и изплащане на социалните помощи и има съответствие на действащата СФУК с Наръчника по ЗФУКПС на АСП.

Финансовите контрольори от дирекциите (ДСП и РДСП) извършват предварителен контрол за законосъобразност и издават „Контролен лист за извършен предварителен контрол за законосъобразност“ - първо и второ ниво на проверка. Контролните листи са заведени в регистър на финансовия контрольор.

Предварителният контрол за законосъобразност, извършван от финансовия контрольор в РДСП/ДСП се затруднява поради липсата на информация за актуализацията на бюджета през годината.

Системата на двойния подпис е задължителна процедура, при която поемането на всяко финансово задължение и извършването на всеки разход се осъществява след полагането на подписите на лицето, отговорно за счетоводните записвания – старши счетоводител и лицето, оторизирано да извършва плащания от името на АСП.

Системата на двоен подпис се прилага при поемането на всяко финансово задължение или извършването на разход.

Действащият Съвет по мониторинг в АСП осъществява цялостно и непрекъснато наблюдение върху действащите вътрешно-ведомствени актове.

Приоритет № 6.4.:

- *Да се гарантира законосъобразност на административните актове и процедури.*

През 2018 г. **Дирекция „Човешки ресурси и правно обслужване“** е осъществила правно осигуряване на дейността на АСП, в рамките на функционалните си направления, регламентирани в чл. 10в от Устройствения правилник на агенцията.

През 2018 г. Дирекция „Човешки ресурси и правно обслужване“, отдел „Правно осигуряване и обществени поръчки“:

- ⇒ е изготвила общо **534** становища по конкретни юридически казуси, касаещи дейността на АСП;
- ⇒ участвала е в изготвянето на методически указания, чрез които е подпомогната дейността на териториалните структури на АСП, както и в редица работни групи и експертни екипи;
- ⇒ изготвила е и/или е извършила юридическо съгласуване общо на **1 098** бр. индивидуални административни актове;
- ⇒ е обезпечила и администрирала провеждането на **26** производства по ангажиране на дисциплинарната отговорност на служители от АСП (Централна администрация, РДСП и ДСП), съгласно Кодекса на труда и Закона за държавния служител, от които **6** дисциплинарни производства са завършили с налагане на дисциплинарно наказание и **6** дисциплинарни производства са прекратени;
- ⇒ осъществила е последващ контрол при оспорване по АПК на **36** индивидуални административни актове, касаещи вписване/отказ за вписване в регистъра по осиновяване (28 бр.) или в регистъра на приемни семейства (8 бр.);
- ⇒ участвала е в **16** административни производства по Закона за достъп до обществена информация, приключили с решения;
- ⇒ обезпечила е изготвянето и сключването общо на **239** бр. договори на различни правни основания (договори по ЗОП, по ЗЗД, по ЗДС, по ЗОС и пр.);
- ⇒ обезпечила е методическа помощ и организиране на процесуалното представителство на АСП по различни видове съдебни дела, включително и по **8** бр. новообразувани производства пред Комисията за защита от дискриминация.
- ⇒ обезпечила е планирането, организирането, осъществяването на предварителен контрол за законосъобразност и провеждането на обществени поръчки по Закона за обществените поръчки (ЗОП), финансирани с бюджетни средства, от които **17** процедури по ЗОП.
- ⇒ обезпечила е осъществяването на предварителен контрол за законосъобразност на **80** децентрализирани обществени поръчки, програмирани от териториални структури на АСП, изготвила е **4** типови документации за **28** децентрализирани обществени поръчки с възложител 28-те РДСП и е осъществила предварителен контрол на **64** проекти на договори за безвъзмездно управление и стопанисване на недвижими имоти;

⇒ обезпечила е коректното водене на Регистъра на договорите и Регистъра на обществените поръчки.

Приоритет № 6.5.:

- *Процесът на планиране, мониторинг, оценка и бюджетиране да е базиран на резултатите от дейността на АСП.*

За Агенцията за социално подпомагане със Закона за държавния бюджет за 2018 г. и коригираният бюджет, към м. декември бяха утвърдени общо средства в размер **968 892 264 лева**.

През 2018 г. са направени администрирани разходи в размер на **877 094 564 лв.** по утвърдените програми, а общо направените разходи са в размер на **956 669 734 лева**.

Управление на бюджетния процес - чрез изготвяне на периодични (тримесечни) анализи с натурални и стойностни показатели по видове помощи и закони. Текущо през годината са изготвени анализи за очакваното изпълнение на бюджета по елементи от ЕБК и в програмен формат на АСП.

Изготвени са справки и разчети за лимита във връзка с вземане на управленски решения за максимално ефективно насочване на бюджетните средства.

Оптимизирана и повишена е ефективността на социалните разходи до края на 2018 година.

Постигната е оптимална социална защита на уязвимите групи от населението при рестриктивен бюджет.

Участие в управлението на бюджетния процес на делегираните от държавата дейности по отношение на дългосрочното и краткосрочно планиране на натуралните и стойностни показатели в системата на социалните услуги, чрез навременно предоставяне на необходимата информация на МТСП и МФ в съответствие с разпоредбите на решенията на МС за бюджетната процедура.

В изпълнение на горното са изготвени справки и разчети за необходимото нарастване на единните стандарти, във връзка с нарастване на разходите за минимална работна заплата и индекса на нарастване на другите разходи, проектобюджети за 2018-2020 и проектобюджет за 2019 година.

ИЗГОТВЕНИ АНАЛИЗИ, ИНФОРМАЦИИ, ПЛАНОВЕ И ПРОГНОЗИ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА, ОСЪЩЕСТВЯВАНА ОТ АСП

През 2018 г. дейността беше насочена към изготвянето на обективни анализи, информации, планове и прогнози, отнасящи се до реализираните от териториалните подразделения мерки и задачи в изпълнение на политиките, свързани с дейностите по социално

подпомагане, социалните услуги и закрила на детето, в т.ч. и от звената в Централната администрация.

В рамките на календарната година от отдел „Анализ, планиране и прогнозиране“ (АПП) при дирекция „Анализ и административно обслужване“ (ААО) са изготвени следните **14 анализа**, отчитащи прилаганата от дирекциите практика по реализиране на дейностите в изпълнението на социалните политики и програми, както и ефекта от настъпили изменения в нормативната уредба.

❖ Въз основа на анализираниите статистическите данни за социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на децата, през м. януари е изготвен **годишния Анализ на изпълнението на натуралните и стойностните показатели на политиките в областта на социалната закрила и равните възможности, социално включване и интеграцията на хора с увреждания за 2017 г.**;

❖ За конкретни периоди на 2018 г.: **първо тримесечие, първо полугодие и към 30.09.2018 г.**, са изготвени **3-те анализа за текущото изпълнение на натуралните и стойностните показатели през годината**;

❖ **4 тримесечни анализа за дейността на РДСП**, на база представени от регионалните дирекции отчети, които показват конкретни добри практики при изпълнението на социалните политики, в т.ч. динамика и наблюдавани тенденции - по области и обобщено за страната (за **IV-то тримесечие на 2017 г.**; за **I-во, II-ро и III-то тримесечие на 2018 г.**). За отчитането на РДСП през 2018 г. е изготвен актуализиран макет;

❖ **Анализ за изпълнението на Наредба № РД-07-5 от 16.05.2008 г. за условията и реда за отпускане на целевата помощ за отопление през отоплителен сезон 2017/2018 г.** (на база извършения седмичен мониторинг - от м. юли до приключване обработването на всички документи);

❖ **Анализ на отпуснатите еднократни целеви помощи за ученици по реда на чл. 10а от Закона за семейни помощи за деца за учебната 2016/2017 г.** (на база извършения седмичен мониторинг - от м. юли до м. декември, вкл.);

❖ **Анализ за проследяване ефекта от нормативните промени в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП), публикувани в ДВ, бр. 89 от 11.11.2016 г. за периода 01.01.2017 г. - 30.09.2017 г.**;

❖ **Сравнителен анализ по изпълнението на програмите за социално подпомагане за периода 2013-2017 г.**;

❖ **Анализ на развитието и динамиката на социалните услуги за пълнолетни лица, делегирани от държавата дейности за периода 2013-2017 г.**;

❖ **Сравнителен анализ на дейностите и мерките, предприети от отделите „Закрила на детето“ за периода 2013-2017 г.**;

Ежемесечно е осъществяван **мониторинг на отчетните данни** по социално подпомагане, семейните помощи за деца, социални услуги и дейностите по закрила на детето

(чрез ИИС). **Обобщена информация** за натуралните и стойностните показатели се предоставя всеки месец **на МТСП**, необходима за ефективното изпълнение на възложените функции и задължения на Дирекция „Социално включване“.

От месец юли до края на годината се извърши **ежеседмичен мониторинг** и е изготвяна оперативна **информация** за страната по: отпусната еднократна помощ за ученици, записани в първи клас; отпусната целева помощ за отопление за новия отоплителен сезон. Информацията е предоставяна ежеседмично на ръководството на АСП, отдел „Връзки с обществеността“ и на отговорните дирекции в МТСП.

Всеки месец се **актуализира информацията за функциониращите социални услуги**, делегирани от държавата дейности, публикувана на интернет страницата на АСП.

На всеки три месеца е събирана и обобщавана: справка относно **лицата, идентифицирани като жертва на трафик**; информация за броя на **идентифицираните жертви на домашно насилие**; информация за **приемните семейства с и без настанени деца в тях към последна дата на отчетния период** (по данни от РДСП). Всяко тримесечие е събирана и обобщавана информация от регионалните поделения на АСП **за съвместните им проверки със служители на МВР** относно изпълнението на дейностите по утвърдена Програма в изпълнение на Споразумението за сътрудничество между МВР и МТСП.

Служителите от отдел АПП (6) са определени за **координатори** по организация и управление на проекта „Приеми ме 2015“ за предоставяне на социалната услуга „приемна грижа“ - на национално ниво и за съответните общини партньори (общо 156).

През 2018 г. трима служители имаха определени **отговорности** по изпълнението на чл. 20 от ПМС № 332/2017 г. (координиране, ежемесечен мониторинг на натуралните показатели и методическа помощ на ангажираните общини), във връзка с предоставянето на социалните услуги „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ на лицата, на които е извършена социална оценка по правилата на Операция „Независим живот“, финансирана по ОП РЧР 2014 – 2020 г. (след приключване на финансирането по програмата).

През отчетната година са изготвени **75 информации, предложения и прогнози**, съдържащи аналитични данни за социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на детето – във връзка с конкретни преписки по искане на МТСП, МС, МФ, ДАЗД и други институции, НПО, както и за нуждите на дирекциите в Централната администрация.

Например:

- Периодични прогнози за очакваното изпълнение на натуралните и стойностните показатели за 2018 г.;
- Прогноза за трансферите за здравно осигуряване на лицата, които се осигуряват за сметка на държавния бюджет (за периода 2019-2021 г.); актуализирана информация за лицата, които отговарят на условията за месечно и целево подпомагане; средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г., относно неосигурените лица, отговарящи на условията да получават месечни социални помощи и целеви за отопление, настанените в СИ, СУПЦ, ЦВН,

ПЗ, ЗЖ, НЖ, КЦ; за полагащите грижи за инвалиди над 90% с чужда помощ; основни допускания за осигурителен доход на тази категория лица (предоставят се на НЗОК);

- Отчет за 2017 г. на АСП по изпълнението на Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.); План за 2018 г. по задачите/мерките, отговорност на АСП в изпълнение на Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (предоставят се на МТСП);

- За лицата, обект на наблюдение от НСИ, получили социални помощи, съгласно националното законодателство;

- Регулярно – информация за натуралните показатели и изплатени помощи за деца и лица с увреждания по ЗИХУ и ЗСПД.

- Всяка седмица се изготвя и представя в кабинета на министъра на труда и социалната политика оперативна информация, включваща: данни от ИИС за броя на подадените заявления по различните законови основания; допълнителна информация от специализираните дирекции и дирекция МСПЕИ; по изпълнението на проекти/схеми, по които АСП е Управляващ орган или пряк бенефициент, в т.ч. по изпълнението на ПМС № 332/2017 година.

От отдел АПП са изготвени **11 информации**, съдържащи аналитични данни по социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на детето, **по постъпили заявления за достъп до обществена информация**, за които се издават разрешения за предоставяне. Те са от: БАОО, „Фонак“ АД, „Анка“ ЕООД, Сдружение „Здраве за всички“, Фондация „Лумос“, „Надежда и домове за децата – клон България“, фондация „За Нашите Децата“, Уницеф – България; от адвокати, докторанти и други.

Предоставена е и подробна **информация по 19 питання от медиите** (вестниците „Сега“, „Монитор“ „Телеграф“, „24 часа“, „Трета възраст“; БНТ1 и др.).

Предоставената информация по въпроси, поставяни от медиите и/или в заявленията за достъп тематично се отнасят най-често за: правоимащите лица, на които е отпусната помощ за помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия – приоритетно, за отпуснатите помощи за закупуване и ремонт на слухови и говорни апарати (общо, по области и по общини за определени периоди); за отпуснатите целеви помощи за отопление и за ученици, постъпили в първи клас; относно подпомагането на лица с увреждане (в т.ч. деца); за семейства, получили детски надбавки; за случаите на отпуснати еднократна помощ за майки студентки (двете плащания); за правото на безплатен винетен стикер; за децата, вписани в регистъра и броя на осиновените деца, както и за кандидат-осиновителите, вписани в регистъра; за развитието на приемната грижа; относно прекратените или спрени месечни помощи по чл. 7 от ЗСПД; за лицата, които полагат или са отказали да полагат обществено полезен труд, както и за санкционираните лица; въпроси, свързани с функциониращите социални услуги – делегирани от държавата дейности.

Отдел АПП има ангажимент и изготвя информации и по конкретни питання от Пресцентъра на МТСП, във връзка с посещения в страната, участия в медии и др. от страна на министър или зам.-министри; също и по преписки с питання от депутати.

Изготвена е Справка за **натовареността** на служителите през 2017 г. от отделите „Закрила на детето“ към 147-те дирекции „Социално подпомагане“, публикувана на вътрешната интернет страница на АСП. Изготвяни са и оперативни информации/справки по отношение натовареността на служителите от Централната администрация и териториалните структури на АСП.

Ежемесечно се обобщават **отчетите и работните програми на дирекциите** в Централната администрация, като обобщените отчети и работни програми (**по 12**), се публикуват на вътрешната интернет страница на АСП и се предоставят на МТСП.

В съответствие с утвърдената Система за управление на риска са изготвени **План за управление на риска** и **План за управление на остатъчния риск** – за 2017 година. Както всяка година е извършен и **периодичен преглед** на текущия План за управление на риска и на остатъчния риск – **три пъти** през годината. Документите са публикувани на официалната интернет страницата на АСП.

В изпълнение на чл. 33а от Закона за администрацията са изготвени и публикувани на страницата на АСП **Отчет за изпълнение на Целите по чл. 33а от Закона за администрацията (за 2017 г.)** и **Цели по чл. 33а от Закона за администрацията (за 2018 г.)**.

Публикувани са и изготвените **Отчет на Годишния оперативен план на АСП за 2017 г.** и **Годишния оперативен план на АСП за 2018 година**.

Приоритет № 6.6.:

- *Да се осигури ефективна координация между всички нива, чиито дейности, имат задължения по спазването на законодателството и финансовата дисциплина в АСП.*

На основание чл. 5, ал. 1, т. б от Устройствения правилник на АСП, Заповед № РД 01-984/12.12.2017 г. на министъра на труда и социалната политика за утвърждаване на изменение на Актуализираната счетоводна политика на администрацията на МТСП и ВРБ към министъра на труда и социалната политика, Заповед № РД 01-962/01.12.2017 г. на министъра на труда и социалната политика за определяне на полезния срок на използване и остатъчна стойност на амортизируеми активи към 01.01.2017 г. и указание на Министерството на финансите ДДС № 05 от 30.09.2016 г. във връзка с начисляването на амортизации на нефинансовите дълготрайни активи, Заповед № РД 01-1809/22.12.2017 г. на АСП, и след извършен анализ на основните характеристики на наличните активи, подлежащи на амортизиране, се обособиха класификационни групи (видове), според функционалното им предназначение и година на придобиване.

Класификационните групи са определени при спазване на указанията по раздел V от ДДС № 05 от 30.09.2016 г. – в предложеното разпределение на нефинансовите дълготрайни активи са включени всички нефинансови дълготрайни активи, които отговарят на изискванията на чл. 23 от указанията.

Всички указания на АСП във връзка с осчетоводените разходи с ЕБК са сведени до знанието на териториалните структури в съответствие с установения ред.

Предприети са необходимите мерки за отстраняване на констатираните от одитния екип пропуски, относно начина на комуникация с териториалните поделения на АСП.

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 20 ОТ ПМС № 332/22.12.2017

Във връзка с **чл. 20 от ПМС № 332/22.12.2017 г.** (Постановлението) за изпълнение на държавния бюджет на Република България за 2018 г. и с оглед обезпечаване на законосъобразното и ефективно администриране на финансов ресурс за целево осигуряване на социални услуги в домашна среда („Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“) - за хора с увреждания и лица над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, в съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, и на основание чл. 6, ал. 2 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, бяха сключени споразумения между Агенцията за социално подпомагане и общините в Република България, за които е приключило финансирането по операция „Независим живот“. В изпълнение на Постановлението АСП трансферира средства до 293 общини в размер на **72 924 199** лева.

Приоритет № 6.7.:

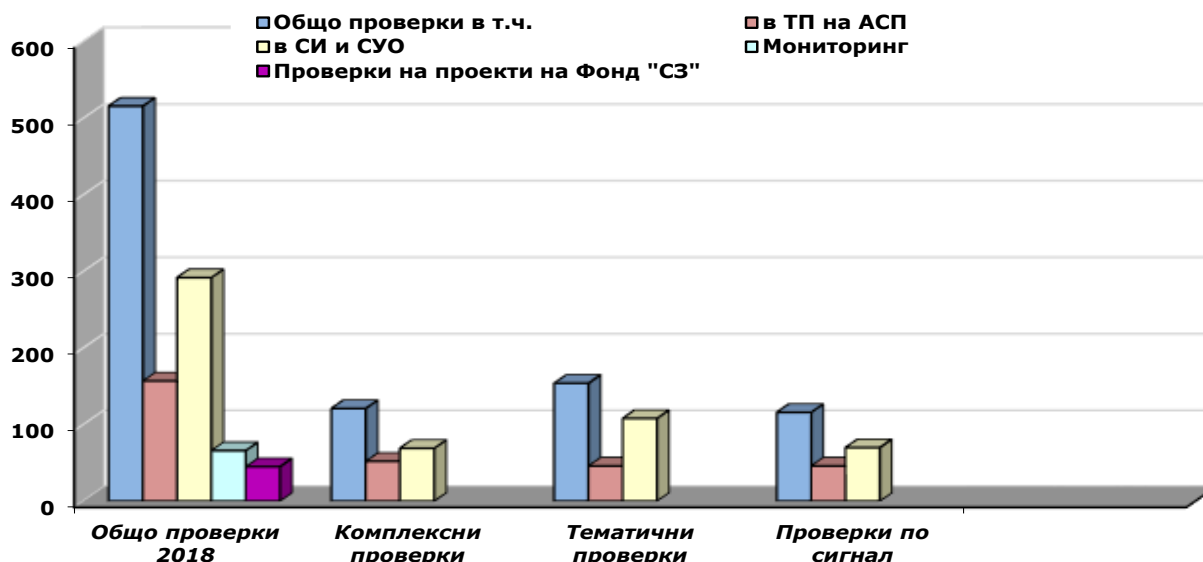
- *Да се оптимизира процеса, свързан с осъществяването на специализиран контрол по законосъобразното прилагане на нормативните актове в областта на социалното подпомагане и социалните услуги.*

Инспекторатът към изпълнителния директор на АСП реализира своите функции въз основа на дадените му правомощия в Закона за социално подпомагане и Устройствения правилник на АСП.

Инспекторатът осъществява специализиран контрол по законосъобразното прилагане на нормативните актове в областта на социалното подпомагане. Обхвата на дейността на Инспектората е контрол на дейността на териториалните поделения на АСП, контрол и мониторинг на специализираните институции за социални услуги и на социалните услуги, предоставяни в общността. Основни цели в дейността на Инспектората са:

- ✓ Да се повиши ефективността и ефикасността, чрез прилагане на контролни механизми за спазване на нормативната уредба в областта на социалните помощи, социалните услуги и закрила на детето;

- ✓ Осъществяване на засилен контрол по превенция и противодействие на корупцията;
През 2018 г. са планирани **259** проверки, а са реализирани общо **516** проверки.
Разпределението на извършените проверки по видове е както следва:
 - **Комплексни проверки – 121**, в т.ч.
- ✓ Комплексни проверки в териториални поделения на АСП – **52**;
- ✓ Комплексни проверки в специализирани институции и социални услуги в общността – **69**.
 - **Мониторинг – 66**, в т.ч.:
- ✓ Мониторинг по утвърдена методика за контролната дейност – **47**;
- ✓ Мониторинг относно средната годишна заетост и разходване на средствата от ЕРС –**19**;
 - **Проверки по изпълнение на задължителни предписания – 13**, в т.ч.:
- ✓ Дирекции „Социално подпомагане“ – **13**;
 - **Тематични проверки – 154**, по пет теми, в т.ч.:
- ✓ Проверка, относно идентифицирането на деца, жертви на родителско отчуждение, като деца в риск и спазване на процедурата по откриване на случай за дете в риск при констатиран конфликт между родителите, както и насочване към социални услуги в общността – **16**;
- ✓ Проверка по спазване на процедурата по възстановяване на недобросъвестно получени и неизползвани по предназначение целеви помощи за изработване, покупка и ремонт на ПСПС и/или МИ, по реда на чл. 45, ал. 4 и ал. 5 от ЗИХУ и чл. 436 от ППЗИХУ, съгласно Правилата за администриране на дейностите по отпускане, начисляване, изплащане и/или възстановяване на социални плащания, предоставяне на социални услуги и предприемане на мерки и дейности по закрилата на детето, в сила от 01.07.2017 г. – **15**;
- ✓ Тематична проверка на процеса по предоставяне на семейни помощи за деца в натура по реда на ЗСПД в ДСП – **15**;
- ✓ Тематична проверка, относно дневната продължителност на ползване на услугата от потребителите– дневно, полудневно, 8 часа, почасово и колко пъти седмично в 2 Дневни центъра за пълнолетни лица с увреждания – **20**;
- ✓ Проверка относно качеството на предлаганата услуга в Дневен център за пълнолетни лица с увреждания– **88**.
 - **Проверки на проекти финансирани от Фонд „Социална закрила“ – 10**;
 - **Проверки по сигнал – 116**, в т.ч.:
- ✓ Регионални дирекции за социално подпомагане и дирекции „Социално подпомагане“ – **46**;
- ✓ Специализирани институции за социални услуги и социални услуги в общността – **70**.
 - **Проверки по прилагането на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имуществои – 1**.
 - **Проверка на „Обществена трапезария“ – 35**.

От извършените общо **516** проверки – 157 са в териториални поделения на АСП, 292 са в специализирани институции за социални услуги и социални услуги предоставяни в общността, 66 мониторинга, 45 проверки са по проекти на Фонд „Социална закрила“ и 1 проверка в Централната администрация на АСП.

През 2018 г. са дадени общо **2 022** задължителни предписания и **752** препоръки за отстраняване на допуснатите пропуски и нарушения. След изтичане на срока за изпълнение на задължителните предписания, ръководителя на проверената структура изпраща писмена информация до Инспектората за предприетите мерки по изпълнението им и отстраняване на допуснатите пропуски и нарушения. Контрол по изпълнението на предписанията в дирекции „Социално подпомагане“ се извършва от Регионалните дирекции за социално подпомагане, за което същите уведомяват Инспектората.

През 2018 г. са съставени **5 Акта за установено административно нарушение и са издадени 5 Наказателни постановления по Закона за административните нарушения.**

Във връзка с констатирани нарушения, през 2018 г. са направени предложения за търсене на дисциплинарна отговорност по Закона за държавния служител и Кодекса на труда, за **16** служители в териториалните поделения на АСП.

През 2018 г. се запази добрата и своевременна междуинституционална комуникация, при наличие на индикации за нарушаване правата на потребителите на социални услуги, независимо дали са възрастни или деца - незабавно са уведомявани доставчиците на социални услуги, а при необходимост и други компетентни органи – полиция, прокуратура, РЗИ, Изпълнителна агенция „Медицински одит“ и други.

За отчитане на извършената работа от Инспектората са изготвени месечни отчети, които са предоставени на Ръководителя на Инспектората в Министерството на труда и социалната политика.

В изпълнение на Координационния механизъм между Министерство на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити за обмен на информация, относно подадени сигнали за корупция, са изготвени тримесечни отчети, които са предоставени на Изпълнителния директор на АСП, Ръководителя на Инспектората на Министерство на труда и социалната политика, като са публикувани и на официалния сайт на АСП.

През месец ноември 2018 г. е извършено анкетно проучване за оценка на корупционния риск, включващо всички териториални структури на АСП. Вследствие на извършеното анкетно проучване е изготвен анализ и оценка на корупционния риск и са набелязани дирекциите намиращи се в средна и сравнително висока степен на риск.

Резултатите от извършените проверки по изпълнение на задължителни предписания дадени при извършени проверки в ДСП през 2018 г. показаха, че изпълнението на дадените предписания е **72 процента**. Не са изпълнени **15%** от дадените предписания, като неизпълнението на част от тях е по обективни причини, и **12%** са изпълнени частично. Не може да се прецени изпълнението на дадените предписания за **1 процент**. Във връзка с изпълнението на дадените предписания и констатираните пропуски в работата на служителите са дадени нови предписания и препоръки.

В изпълнение на резолюция от министъра на труда и социалната политика, постъпила в АСП, съдържаща разпореждане за извършване на проверки във всички Дневни центрове за хора с увреждания и предоставянето на обобщен доклад до министър-председателя на Република България, извършени са и **87** извъредни тематични проверки, относно качеството на предоставяната услуга „Дневен център за пълнолетни лица с увреждания“ и „Дневен център за деца/младежи с увреждания“.

При комплексните проверки в **12** Центъра за временно настаняване е констатирано неспазване на голяма част от стандартите и критериите за предоставяне на социални услуги - материална база, хранене, здравни грижи, специализиран и обслужващ персонал, социално обслужване. Качеството на предоставяните услуги е занижено, на места и лошо, а дейностите които се предоставят в тях не отговарят на заложеното в ППЗСП. В по-голяма част от Центровете се покрива единствено потребността на потребителите от подслон. Налице е тенденция за продължаване обособяването на институционализирана целева група, както и липса на мерки и дейности за нейната реинтеграция и социализация в общността.

През 2018 г. са извършени са **46** тематични проверки, по три теми в дирекции „Социално подпомагане“:

✓ Проверка, относно идентифицирането на деца, жертви на родителско отчуждение, като деца в риск и спазване на процедурата по откриване на случай за дете в риск при констатиран конфликт между родителите, както и насочване към социални услуги в общността;

✓ Проверка по спазване на процедурата по възстановяване на недобросъвестно получени и неизползвани по предназначение целеви помощи за изработване, покупка и ремонт на ПСПС и/или МИ, по реда на чл. 45, ал. 4 и ал. 5 от ЗИХУ и чл. 436 от ППЗИХУ, съгласно Правилата за администриране на дейностите по отпускане, начисляване, изплащане и/или възстановяване на социални плащания, предоставяне на социални услуги и предприемане на мерки и дейности по закрилата на детето, в сила от 01.07.2017 г.;

✓ Тематична прооверка на процеса по предоставяне на семейни помощи за деца в натура по реда на ЗСПД в ДСП.

В резултат на извършените проверки, е констатирано, че в проверените дирекции „Социално подпомагане“ не са констатирани груби пропуски и нарушения при прилагане на нормативната уредба.

Създадена е необходимата организация, относно идентифицирането на деца, жертви на родителско отчуждение, както и спазване на процедурата за откриване на случай за дете в риск при констатиран конфликт между родителите.

Не са установени случаи на недобросъвестно получени целеви помощи за изработване, покупка и ремонт на ПСПС и/или МИ.

Констатираните пропуски в организацията на работа в дирекциите, не са довели до неправомерно отпуснати семейни помощи за деца в натура по реда на ЗСПД.

В резултат на извършения мониторинг през 2018 г. е констатирано, че институциите за пълнолетни лица с психични разстройства и институциите за пълнолетни лица с умствена изостаналост са придобили по-хуманен облик. Изпълнени са голяма част от дадените препоръки и задължителни предписания дадени при предходния мониторинг, но директорите информират, че за изпълнение на останалата част са зависими от волята на доставчика на социалната услуга – общините. Констатирани са бюджетни остатъци от ЕРС, които се натрупват и не се използват целево за институциите. Проблемите се задълбочават от липсата на квалифициран персонал и неатраktivните заплати в сектора, липсата на инвестиция в обучението на персонала и възможността за привличане на млади кадри. Изоляцията в труднодостъпните райони, липсата на услуги в общността, забавят процеса на ресоциализация на лицата с ментални увреждания.

Извършеният мониторинг, относно средната годишна заетост и разходване на средствата от единния разходен стандарт за финансиране на делегираните от държавата дейности, чрез общинските бюджети в **19** специализирани институции и социални услуги, предоставяни в общността, както и предложеното намаление на капацитета, доведе до реализиране на значителни икономии на средства от държавния бюджет.

Приоритет № 6.8.:

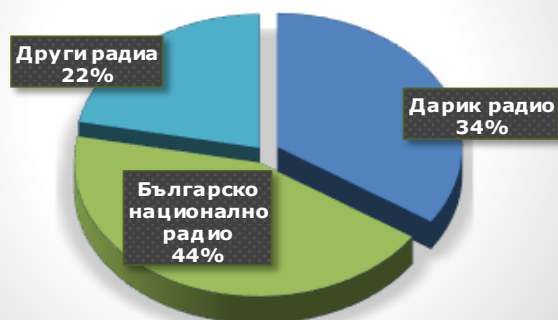
- Да се осигурят условия по осъществяване на дейности за информираност на обществото чрез медиите във връзка с изпълнението на държавната политика в областта на социалното подпомагане и социалните услуги, както и дейностите по закрила на детето;
- Осъществяване на дейности за информираност на обществото чрез медиите за изпълняваните от АСП политики през 2018 г.

И през 2018 г. целта на дейностите за информираност чрез медиите за изпълняваните от АСП политики бе обществото да бъде запознато с резултатите от реализирането на приоритетите в областта на социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на детето. За постигане на целта, през 2018 г. екипът на отдел „Връзки с обществеността“ е реализирал за различни медии общо **322** тематични участия, от които **105** интервюта на ръководители и експерти, **165** предоставени писмени информации и статистически справки, както и **52** прессъобщения по различни теми, публикувани на интернет страницата на АСП.

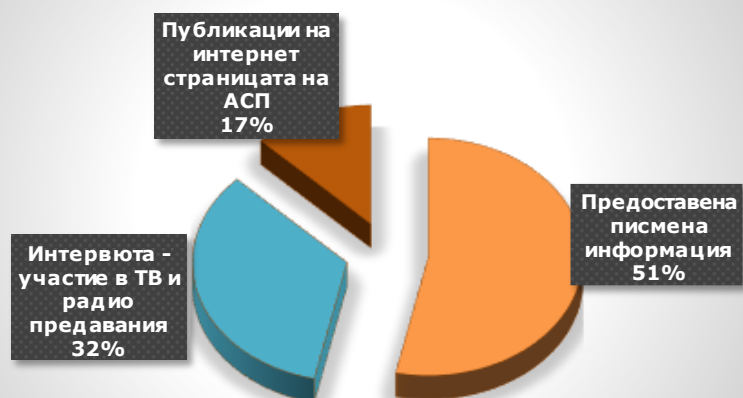
По-голямата част от предоставената информация и участията бяха предназначени за национални медии: Нова телевизия – **60** бр., БТВ – **38** бр., БНТ – **31** бр., БНР – **14** бр., Дарик радио – **11** бр., други радиа – **7** бр., в. „Монитор“ – **19** бр., в. „Телеграф“ – **12** бр., в. „Сега“ – **8** броя. За други печатни и електронни издания: в. „Дневник“, в. „24 часа“, в. „Капитал“, в. „Трета възраст“, в. „Марица“, offNews, Mediapool, Дойче Веле и други информационни агенции и сайтове – общо **66** броя.

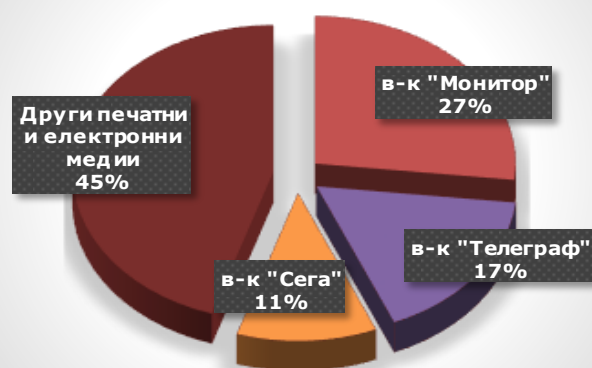
Участия и писмена информация за радиа

Предоставена информация по вид

Писмена информация за печатни и електронни медии

Преобладаващите теми в участията през годината са: казуси от дейностите по закрила на детето и превенция на изоставянето на деца; социални услуги; целеви помощи за първокласници и отопление; предоставяне на еднократни помощи при бедствия и аварии; теми, свързани с финансирането от АСП и устойчивостта на развитието на социалните услуги,

предоставяни в домашна среда - „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“; дейности и резултати по Оперативната програма за храни; развитие на приемната грижа и изпълнението на проект „Приеми ме 2015“; други дейности и проекти, изпълнявани от АСП. През годината особено внимание беше отделено на провеждането на информационно-разяснителни кампании за промените в областта на социалната нормативна уредба и произтичащите от тях последствия – новата финансова помощ за хората с трайни увреждания, регламентирана с новия Закон за хората с увреждания; приемът на заявления и редът за издаване на електронни винетки за хората с трайни увреждания; предоставянето на допълнителна финансова подкрепа към помощта за отопление и други.

С малки изключения, е съхранена тенденцията за адекватна медийна ангажираност на експерти от териториалните структури на агенцията, най-вече, когато става дума за конкретни казуси и статистика, свързани с тяхната дейност. Основен информационен инструмент на регионално ниво, освен целевите експертни участия по основните теми, остават и ежемесечните пресконференции на ръководителите на регионалните дирекции за социално подпомагане, установени още от 2006 г., като начин за представяне на актуални акценти в дейностите на регионалните структури на АСП. За 2018 г. проведените регионални пресконференции са общо **277**.

През годината в менюто „Новини“ на интернет страницата на АСП са публикувани **52** прессъобщения. Ползваемостта им всеки път достига средно до отразяване в над **40** печатни, електронни медии и информационни сайтове и значително повече, когато става дума за информация като: динамика и крайни резултати от кампаниите за целево енергийно подпомагане и целева помощ за първокласници; развитие на приемната грижа и действия на службите по казуси от сферата на закрила на детето; дейности по деинституционализация и развитие на социалните услуги, предоставяни в общността; същностни промени в нормативната уредба; проекти, изпълнявани от АСП.

Основна дейност на звеното за връзки с обществеността е и непрекъснатият медиамониторинг на над 1000 източника, което позволява изготвянето и предоставянето на минимум два ежедневни бюлетина с публикации, касаещи дейността на АСП и нейните териториални структури. Освен ежедневна пълноценна представа за информационния поток, този ресурс позволява оперативна реакция при идентифициране и огласяване на проблеми, изискващи спешни действия или разяснения от страна на регионалните и териториалните структури на АСП. За годината са изготвени и разпространени близо **500** такива бюлетина.

Друго направление в дейността на отдел „Връзки с обществеността“ е обработването на заявления за достъп до обществена информация, постъпили по реда на Закона за достъп до обществена информация, както и организирането на предоставянето на исканата с тях информация. През 2018 г. по този ред в отдела са постъпили общо **101** заявления за достъп до обществена информация, като 52 от тях са постъпили на хартиен носител, а 49 - по електронен път. Издадени са **62** решения за достъп до обществена информация и **39** уведомителни писма.

Преобладаващите теми в исканата информация се отнасят до: достъп до социални доклади; национална статистика за отпускане на медицински изделия и помощни средства; данни за предоставяне на помощи и изплатени средства по различните нормативни документи; предоставяне и развитие на социалните услуги; статистика относно дейности и мерки по закрила на детето.

Приоритет № 6.9.:

- *Да се осигурят условия за прилагане и развитие на електронното управление и информационно-комуникационните технологии в системата на АСП.*

ИНТЕГРИРАНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА СОЦИАЛНОТО ПОДПОМАГАНЕ

За реализиране на основните си функции и задачи Агенция за социално подпомагане използва Интегрирана информационна система на Агенцията за социално подпомагане (**ИИС на АСП**), включваща три функционално обособени модула:

- Модул (подсистема) – „Социално подпомагане“;
- Модул (подсистема) – „Социални услуги и социално включване“;
- Модул (подсистема) – „Закрила на детето“.

Изцяло се използват електронни входящи дневници с цел намаляване времето за обслужване на клиентите на АСП и въвеждане на принципа „За обслужване на едно гише“.

Голяма част от натуралните и финансови индикаторите, свързани с дейностите по социално подпомагане и закрила на детето се генерират на централно ниво чрез ИИС.

С цел прилагане на електронното управление с АСП в края на 2018 г. е подадено Заявление до Държавна агенция за електронно управление за създаване на профил на

Агенция в Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ), което е регистрирано с вх. №ДАЕУ-11473/29.11.2018 г. и е създаден профил на АСП в ССЕВ.

За обработка на цялостната кореспонденция на АСП и териториалните структури се използва централизирана автоматизирана информационна система за документооборот **„Архимед“** (Archimed eProcess).

С цел гарантиране на безпроблемна и надеждна работа на информационните системи на агенцията, в изпълнение на Договор № ФС01-0201 от 02.10.2017 г., е изградена VPN комуникационна свързаност на АСП, осигуряваща симетрична връзка, обмен на данни - всеки с всеки, резервираност и Интернет за Централната администрация на АСП, 28 регионални дирекции за социално подпомагане, 147 дирекции „Социално подпомагане“, както и за 209 изнесени работни места (ИРМ), както следва:

- Осигурена VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на Централната администрация на АСП със скорост 900 Mbps;
- Осигурена VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 78 точки със скорост 10 Mbps;
- Осигурена VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 107 точки със скорост 8 Mbps;
- Осигурена VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 41 точки със скорост 4 Mbps;
- Осигурена VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 158 точки със скорост 2 Mbps;

С цел подобряване комуникацията на АСП и териториалните поделения активно се поддържа и актуализира **вътрешна интернет страница** за служителите на териториалните поделения на АСП.

Подобряване на информационния обмен на данни в АСП и териториалните поделения

Осигурен е **Електронен обмен на данни** в областта на социалната сигурност по Регламент 883/2004 година. Инсталирана е мрежова система за регулиране на интернет трафика на потребителите и контрол на използваните от тях приложения.

Реализиран и осигурен **достъп** до Национална база данни „Население“ и Агенция по вписванията. Осигурен електронен обмен на данни между НАП, НОИ, МОН, Агенция по заетостта и Агенция за хора с увреждания - на база на подписани споразумения с държавните институции за предоставяне на информация по електронен път, свързана с дейността на АСП.

Създадена е организация по **предоставяне на ежемесечна информация** на териториалните дирекции:

- ✓ от НОИ информация за: размера на изплащаните обезщетения за безработица; размера на изплащаните парични обезщетения и помощи от ДОО; относно размера на изплатените пенсии;
- ✓ от ГД ГРАО - информация за починалите лица през предходния месец;
- ✓ от МОН - информация за: записаните за съответната учебна година деца в подготвителни групи и ученици в паралелките на определен клас; допуснатите отсъствия без уважителни причини.

Данните от външни бази данни автоматично се зареждат в ИИС с цел осигуряване насвоевременна и актуална информация.

В съответствие с утвърдените Общи условия за достъп до регистри на държавната администрация в средата за междурегистров обмен и в изпълнение на т. 3 от Решение № 496 от 29.08.2017 г. на Министерския съвет, АСП подаде заявление за присъединяване към средата за междурегистров обмен и включване като потребител на служебни/вътрешни справки/електронни административни услуги.

Със Заповеди №№ ДАЕУ-5106/24.10.2017 г. и ДАЕУ-9461/23.10.2018 г. на председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ е разрешен достъп на агенцията до следните регистри:

➤ **Министерство на регионалното развитие и благоустройството:**

Регистър - НБД „Население“;

➤ **Агенция по вписванията:**

Имотен регистър, Търговски регистър, Регистър БУЛСТАТ;

➤ **Агенция по заетостта:**

Регистър на търсещите работа лица;

➤ **Министерство на вътрешните работи:**

Регистър на българските документи за самоличност;

➤ **Министерство на образованието и науката:**

Регистър на следните училища и детските градини, Регистър на всички действащи и прекъснали студенти и докторанти, Регистър на дипломи и свидетелства за завършено основно и средно образование и придобита степен на професионална квалификация;

➤ **Министерство на правосъдието:**

Регистър на разрешенията за извършване на дейност с нестопанска цел от чужденци в Република България, Централен регистър на юридическите лица с нестопанска цел за обществено полезна дейност, Регистър на производствата по несъстоятелност;

➤ **Национална агенция за приходите:**

Регистър на уведомленията за трудовите договори и уведомления за промяна на работодател, Регистър на задължените лица;

➤ **Национален осигурителен институт:**

Регистър на обезщетенията за болест, майчинство и безработица, Регистър на пенсионерите;

➤ **Национален център за информация и документация:**

Регистър на признатите дипломи за придобито висше образование в чужбина;

Поддържан е **актуален регистър** за издадените цифрови сертификати за УЕП, съгласно Наредбата за удостоверенията за електронен подпис в администрациите. През 2018 г. са подновени **289** сертификата за УЕП на директори и служители на териториални дирекции.

През 2018 г. продължи изпълнението на **проект „Осигуряване на електронен обмен на социално осигурителна информация между България и ЕС“**, съвместно с НАП, НОИ и НЗОК.

На европейско ниво проектът осигурява разработката и пускането в експлоатация в една от страните членки (България) на базова функционалност, изпълняваща изискванията на Regulation (EC) 883/2004 и Regulation (EC) 987/2009 в предвидения от ЕК срок – до края на 2018 година. Важността на проекта произтича от ключовата роля, която играе обменът на социално осигурителна информация при урегулиране на процеса на трудова миграция и гарантиране на спазването на законните права на трудещите се, като същевременно се осъществява надежден контрол за минимизиране на риска от оцетяване на бюджета на България и останалите страни от ЕС и ЕИП, в резултат от представена неточна или невярна информация. Такъв контрол изисква бърз и ефективен метод за обмен на социално осигурителна информация, какъвто в момента се въвежда с разработката на системата EESSI.

Въвеждането на европейско ниво на система за обмен на информация и свързването на България към тази система:

⇒ Ще гарантира, че качеството на услугите, предоставяни от социално осигурителните институции на осигурените лица, няма да намалява поради факта, че това лице (мигриращ работник, турист, студент, пенсионер и т.н.), се е възползвало от факта да се придвижва в рамките на ЕС.

⇒ Ще опрости и ускори административната процедура чрез свързване на информационните системи на компетентните социално осигурителни институции.

⇒ Ще подобри придобиването на права, отпускането и изплащането на обезщетения, произтичащи от прилагането на Регламентите. Същевременно ще се опрости и ускори процеса на администриране и вземане на решения за изчисляването и изплащането на социално осигурителни обезщетения на граждани, които се местят из Европа.

⇒ Свързването на България към EESSI ще намали възможността от грешки и измами, като осигури навременна и точна информация във връзка с искове, подавани в други страни членки, като по този начин ще могат да си сътрудничат по-ефективно за идентифициране на потенциални проблеми (например, когато лице работи в една страна и същевременно изисква обезщетение в друга или при деклариране на невярна информация за членове на семейството или тяхното състояние и др.).

РЕЧНИК НА ОСНОВНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:

- АСП – Агенция за социално подпомагане
- РДСП – Регионална дирекция за социално подпомагане
- ДСП – Дирекция „Социално подпомагане“
- Отдел СЗ – отдел „Социална закрила“ при ДСП
- Отдел ХСУ – отдел „Хора с увреждания и социални услуги“ при ДСП
- Отдел ОЗД – отдел „Закрила на детето“ при ДСП
- ЗСП - Закон за социално подпомагане
- ППЗСП – Правилник за прилагане на Закона за социално подпомагане
- ЗСПД – Закон за семейни помощи за деца
- ППЗСПД – Правилник за прилагане на Закона за семейни помощи за деца
- ЗИХУ – Закон за интеграция на хората с увреждания
- ППЗИХУ – Правилник за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания
- ЗЗД – Закон за закрила на детето
- ППЗЗД – Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето
- ЗЗО - Закон за здравно осигуряване
- НП АХУ - Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“
- НПДЗ – Национален план за действие по заетостта
- УО – Управляващ орган
- ОПХ ФЕПНЛ - Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица
- ГМД - Гарантиран минимален доход
- ЦОП - Център за обществена подкрепа
- ЦРДУ - Център за работа с деца на улицата
- ЦСРИ - Център за социална рехабилитация и интеграция
- КЦ – Кризисен център
- ДЦДУ - Дневен център за деца с увреждания
- ЦНСТ – Център за настаняване от семеен тип
- ЦНСТДБУ - Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания
- ЦНСТДМУ - Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания
- ЦНСТДМБУ - Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания
- ЦНСТДУ - Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания
- ДЦДВХУ - Дневен център за деца и възрастни хора с увреждания
- ЦНСТДМППМГ - Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с потребност от постоянни медицински грижи
- ДЦДМУ – Дневен център за деца и/или младежи с увреждания
- ДЦДМУСГ - Дневен център за деца и младежи с увреждания със седмична грижа
- ДЦДПЛУ – Дневен център за деца и пълнолетни лица с увреждания
- ПЖ - Преходно жилище
- ЦСРИД - Център за социална рехабилитация и интеграция за деца
- ДДЛРГ - Дом за деца, лишени от родителска грижа
- ДМСГД - Дом за медико-социални грижи за деца
- ПС – Приемно семейство

- **ДЦПЛУ - Дневен център за пълнолетни лица с увреждания**
- **ЗЖЛУИ - Защитено жилище за лица с умствена изостаналост**
- **НЖ - Наблюдавано жилище**
- **ЗЖЛУИ - Защитено жилище за лица с умствена изостаналост**
- **ЗЖЛПР - Защитено жилище за лица с психични разстройства**
- **ДПЛД - Дом за пълнолетни лица с деменция**
- **ДПЛУФУ - Дом за пълнолетни лица с физически увреждания**
- **ДПЛУИ - Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост**
- **ДСХ - Дом за стари хора**
- **ДЦСХ - Дневен център за стари хора**
- **ДЦПЛУ - Дневен център за пълнолетни лица с увреждания**
- **ЦВН - Център за временно настаняване**
- **СУПЦ - Социален учебно-професионален център**
- **ПСПСМИ - Помощни средства, приспособления, съоръжения и/или медицински изделия**
- **НСИ – Национален статистически институт**
- **НОИ – Национален осигурителен институт**
- **НАП – Национална агенция по приходите**
- **НЗОК – Национална здравноосигурителна каса**
- **МТСП – Министерство на труда и социалната политика**
- **МФ – Министерство на финансите**
- **ЕБК – Единна бюджетна класификация**
- **ИИС - Интегрирана информационна система**
- **ЕЕССИ - Електронен обмен на данни за социална сигурност**